

TRIBUNE

KAMPIOENSCHAP TE KOOP

- DE STRAATARME MILJONAIRES VAN ZIMBABWE
- VERGRIJZING WÉL BETAALBAAR

Colofon

Uitgave van de Socialistische Partij (SP), verschijnt 11 maal per jaar.

Abonnement

€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
of € 24,00 per jaar (acceptgiro)
Losse nummers € 1,75
SP-leden ontvangen de Tribune gratis.

Redactie

Rob Janssen
Daniël de Jongh

Aan dit nummer werkten mee:

Herman Damveld
Ronald Kennedy
Derek Moyo
Karen Veldkamp
Rob Voss
Frank Werkman
Hans Zwinkels

Vormgeving

Robert de Klerk
Gonnie Sluijs
Ashraff Tashta

Illustraties

Gideon Borman
Arend van Dam
Wim Stevenhagen
Peter Welleman

SP algemeen

T (010) 243 55 55
F (010) 243 55 66
E sp@sp.nl
I www.sp.nl

Leden-/abbonementen- administratie

Vijverhofstraat 65
3032 SC Rotterdam
T (010) 243 55 40
F (010) 243 55 67
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune

Vijverhofstraat 65
3032 SC Rotterdam
T (010) 243 55 35
F (010) 243 55 65
E tribune@sp.nl

De Tribune in gesproken vorm

Belangstellenden voor de Tribune op cd kunnen contact opnemen met de SP-administratie.

De Tribune op Internet

www.sp.nl/nieuws/tribune

Cover

Foto: Pim Ras / Hollandse Hoogte

Arend van Dam

DE FUNDAMENTEN VERSTERKEN

15e congres

24 november

www.sp.nl

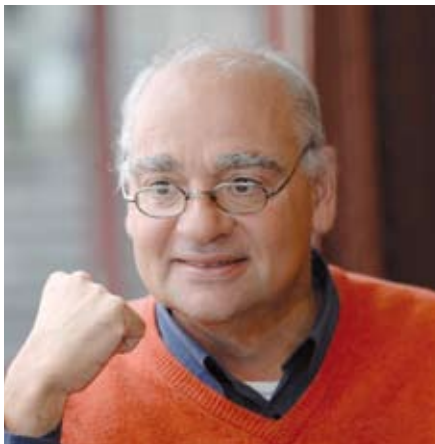
24 NOVEMBER:

GROTE MANIFESTATIE TEGEN VERSOEPILING ONTSLAGRECHT

Flits
ontslag?
EXIT

De plannen van Donner voor een 'flitsontslag' moeten van tafel. Als de plannen doorgaan, loopt iedere werknemer het risico een 'wegwerpwerknemer' te worden. Het flitsontslag maakt het namelijk mogelijk dat werknemers, zonder tussenkomst van een rechter, binnen acht weken en met slechts een kleine financiële vergoeding ontslagen kunnen worden. De SP en de vakbonden zijn van mening dat het kabinet niet moet tornen aan het ontslagrecht. Donners ontslagplannen kunnen nu nog worden tegengehouden, door de krachten te bundelen en het kabinet en de werkgevers onder druk te zetten. Demonstreer daarom mee op 24 november, tussen 11:00 en 14:00, Coolsingel Rotterdam. Jan Marijnissen is een van de sprekers; uiteraard zal ook de SoePexpres niet ontbreken.

In dit nummer:

12 Voetbal

Dat slechts een handvol clubs sinds jaar en dag de Champions League domineert, weet en ziet iedereen. Maar in hoeverre is dat eigenlijk toeval te noemen, in de wetenschap dat de bal toch rond is? Sportjournalist en -producer Jurriaan van Wessem onderzocht, analyseert en combineert: "De overwinning op het veld telt niet meer, maar de overwinning in de boeken."

16 Zimbabwe

Het land gold ooit als de 'graanschuur van Afrika', maar nu gaat Zimbabwe gebukt onder een inflatie van 8.000 procent, voedseltekort en onderdrukking. Wat die crisis in de praktijk voor de bevolking betekent, zag en beschreef Tribune-verslaggever Ronald Kennedy. "Alle levensvreugde is verdwenen."

22 Vergrijzing

Als we niets doen, moeten 'jongeren' straks opdraaien voor 'ouderen' – dat is maar al te vaak de teneur in discussies over de vergrijzing. Met het rapport 'De Vergrijzing Betaalbaar' rekent het Wetenschappelijk Bureau van de SP af met die mythe. De feiten en de cijfers nopen op geen enkele manier tot afbraak van de solidariteit, aldus onderzoeker Nico Schouten.

En verder

- 6 Staking Unilever: Winst boven worsten
- 23 Energie sparen: Van het (meter)kastje naar de muur
- 24 Achtergrond: Veertig jaar gymnastiek op school
- 26 LinksVoor: Leonie van Tongeren houdt van sieraden
- 28 Fotoreportage: Wandelen voor een klooster

Rubrieken

- 4 Prikbord
- 5 Uitgelicht
- 27 Gespot
- 30 Theo
- 31 Cryptogram

Het dorpje van Asterix

"Wij zijn niet randstedelijk met een grote bek, zoals er bij de PvdA een aantal rondlopen." Dat zei CDA-Kamerlid Wim van de Camp onlangs

in dagblad De Gelderlander. U zult begrijpen dat deze uitspraak mij als Limburger als muziek in de oren klonk. U wilt niet weten wat voor vernederingen ik allemaal heb moeten ondergaan, omdat ik in een klein Noord-Limburgs plaatsje woon. Laatst nog. Ging op de redactie een raadseltje rond: Het is geel en het reist terug in de tijd? De trein naar Limburg! Leuk. Waarna een collega er nog een schepje bovenop deed door op te merken, dat mijn woonplaats Ottersum haar deed denken aan het dorpje van Asterix en Obelix. Het hele Tribune-team lag dubbel. Ik ergerde me groen en geel, maar lachte maar wat schaapachtig mee. Want ik heb dus geen grote bek.

Maar serieus: is het soms niet om te huilen hoe er vaak aangekeken wordt tegen alles wat buiten de randstad ligt? Plus hoe dat beeld van het platteland er nog eens flink ingewreven wordt door sommige media? Zo heb je 'Oerend Hard' op SBS6, dat verslag doet van 'dorpsfeesten'. Dus: wachten tot de meute straalbezopen is en pas dan de camera aanzetten. Ja, en dan is het natuurlijk een uitgemaakte zaak dat er eentje tussen zit die roept: "Waarom ik klomp'm draag? Die kost'n maar 16 euro." Menig tv-kijker denkt: Kijk, weer zo'n stomme boer van het platteland; wat ben ik zelf toch slim eigenlijk. En kijkt de volgende keer weer. Doodmoe word ik van die vooroordelen en hoe ze geëxploiteerd worden.

Maar nu houd ik op met al dat geschrijf, want ik moet nog een paar menhirs bezorgen.

Namens de redactie,

Rob Janssen

Belastingdienst

Maart van dit jaar. Of ik de afrekening over 2006 van het KDV wilde opsturen. Tuurlijk, meteen gedaan. Mei van dit jaar. Of ik de afrekening over 2006 van het KDV wilde opsturen. Tuurlijk, meteen gedaan. En een klacht ingediend, want blijkbaar was de eerste kwijtgeraakt. Klacht netjes afgehandeld; ben gebeld door een medewerker. "Er is een achterstand, excuses, alles is keurig binnengekomen." Oktober van dit jaar. Of ik de afrekening over 2006 van het KDV wilde opsturen. Tuurlijk, meteen gedaan. Maar ik ben gekke Henkie niet, dus deze keer de spullen aangetekend verzonden. Nu maar hopen dat ze het niet weer kwijtraken, dat kan mij namelijk duizenden euro's gaan kosten. Zo werkt dat nu eenmaal. Heb nog de belastingtelefoon gebeld: "Vervelend, heel vervelend, maar toch nogmaals opsturen. Sorry. Aantekenen heeft trouwens geen zin, meneer. Intern kan er namelijk ook nog het een en ander misgaan. Dat begrijpt u wel. We zijn constant bezig met procesverbetering." Nou, dat begrijp ik dus niet. Moet je zelf eens proberen: brieven van de Belastingdienst weggooiën en zeggen dat er 'in het proces' iets is misgegaan...

Marco van der Sijpt, Tilburg

Kunstmatig eiland

Een kunstmatig eiland voor de kust van Nederland. Ik zou haast zeggen: dat wordt snel emigreren. Want als de megalomanie in politiek Den Haag losbarst, dan gaat het ons als burgers weer een fortuin kosten. Alleen al aan euro's die aan de bouwfraude-strijkstok blijven hangen. Nu de grondprijzen in de Randstad buitenproportioneel hoog zijn geworden (door al die bedrijven die een slaatje willen slaan uit de woningnood), nu is er wel een meerderheid in de Tweede Kamer te vinden voor een nieuw onderzoek naar de haalbaarheid van zo'n eiland. Met dank aan de Nederlandse overheid voor het afschaffen van de solide structurele sociale woningbouw.

Henry van Beek, Wieringerwerf

Verkapte huurverhoging

Als je vroeger een woning huurde, waren reparaties van bijvoorbeeld kranen en deuren voor rekening van de huiseigenaar. Maar wat schetst mijn verbazing? Nu worden huurhuizen gerust afgeleverd met onbewerkte muren en niet afgeschilderde deuren. De afwerking is voor rekening van de huurder: kassa! Wat wordt de volgende stap? Een huis zonder dak, dat de huurder 'naar eigen smaak' en uit eigen portemonnee mag afbouwen?

Naam en adres bij de redactie bekend

Speciaal onderwijs

Wat mij als docent in het speciaal onderwijs opvalt is dat er maar één ding vooropstaat: geld besparen. Ook de bureaucratie is gewoonweg misselijkmakend. Als alle energie die wordt gestoken in het opmaken van dossiers eens wordt ingezet voor de leerlingen, dan verandert er een hoop. Krijgen we als docent te maken met Jeugdzorg, dan is helemaal het hek van de dam. Dossiers en nog eens dossiers. Ik vind dat een kind dat in het speciaal onderwijs terecht komt een schone start moet krijgen, in plaats van steeds weer geconfronteerd te worden met

wat er vroeger allemaal is voorgevallen. Daarbovenop komen nog de kreten uit de politiek over kwaliteit. Leerlingen op het VMBO willen een vak leren: ze willen zelf een plank zagen, niet in een boek lezen hoe je een plank moet zagen. Laat docenten gewoon hun werk doen en zadel ze niet op met allerlei onzinnige eisen en bezuinigingen. Laat de betweters zelf eens een weekje op een ZMOK-school lesgeven. Dan zullen ze misschien eens beseffen wat het inhoudt om kinderen onder je hoede te hebben die van alle kanten zijn verstoten en uitgespuugd.

Naam en adres bij de redactie bekend

Vaders

Het SP-amendement op Gelijkwaardig Ouderschap is een grote stap voorwaarts en geeft vele ouders hoop op beter en gelijkwaardiger contact in de toekomst voor hun kinderen. Misschien gaat er dan eindelijk toch iets veranderen. Er is al jaren iets ernstig mis in het familierecht, waar stelselmatig gediscrimineerd wordt op basis van geslacht. Vaders zijn kennelijk van minder waarde dan moeders. Terwijl nooit wetenschappelijk is bewezen dat vaders slechter zijn in het opvoeden van kinderen dan moeders. Toch vindt 'men' dat moeders beter zijn, belangrijker; en dus meer rechten mogen hebben om kinderen op te voeden dan vaders. Vaders worden op grote schaal buitengesloten van de opvoeding van de kinderen na een scheiding. Per jaar zijn er 70.000 thuiswonende kinderen tot 21 jaar die te maken krijgen met een scheiding. Daarvan worden volgens de meest recente gegevens elk jaar weer 18 procent, dus 12.600 kinderen, slachtoffer omdat ze zonder reden niet meer in contact met hun vader (kunnen) komen. Het gaat inmiddels naar schatting om meer dan een half miljoen kinderen in Nederland. En het aantal eenoudergezinnen (met vaak alleen de moeder) neemt alleen nog maar toe.

Dennis Grippeling, Amersfoort

Klinkhamer

Met grote verbazing zag ik in de Tribune van oktober de foto van Richard Klinkhamer. Het betreft hier een moordenaar die zijn vrouw om zeep bracht en haar vervolgens begroef in de achtertuin. Er is veel publiciteit omtrent deze crimineel geweest. Zelf liet hij ook niet na op radio en tv, zonder enige schroom, te vertellen hoe hij tot deze moord was gekomen. Een walgelijk verhaal van een door en door slecht mens. Mijn verbazing en verontwaardiging omtrent het feit dat de redactie van de Tribune hem nog eens uitgebreid in het zonnetje zet is groot. Onbegrijpelijk dat jullie dit hebben gedaan. Nota bene met de uitgever erbij. Heeft Klinkhamer soms advertentieruimte ingekocht?

Eric Smeenk, Hengelo

Het is niet onze bedoeling geweest om Klinkhamer in het zonnetje te zetten of reclame te maken voor zijn boek. In de Tribunerubriek Uitgelicht proberen we met een opvallend of bijzonder beeld aandacht te geven aan opmerkelijke zaken die zich in onze maatschappij voordoen. Dat in Nederland anno 2007 een boek wordt gepubliceerd waarin iemand de moord op zijn vrouw beschrijft, is uiteraard discutabel en morbide. Wij meenden dat voldoende duidelijk gemaakt te hebben met de sinistere foto. Het spijt ons dat u en nog enkele andere lezers daar aanstoot aan hebben genomen – red.

FOTO ROB VOSS

Nieuwe ledendag

Overall tomaatlogo's, ruim 450 mensen die debatteren en spontaan sms-jes sturen om de Unilever-stakers te ondersteunen, een optreden van Bob Fosko en een borrel. Plaats van handeling: de Tweede Kamer, tijdens de nieuwe ledendag van de SP op 3 november. Speciale attractie: een extra editie van de Tribune, met jezelf op de cover.

Staking bij Unilever

Winst boven worsten

Het lijken symbolen van Hollandse traditie en degelijkheid: de Unox rookworsten, de Calvé pindakaas en de Blue Band margarine. 'Zijn we er niet allemaal groot mee geworden?' Maar moederbedrijf Unilever wil drie winstgevende fabrieken sluiten, bijna vijfhonderd banen staan op de tocht. FNV'er Lucas Vermaat: "In wezen is Unilever geen voedingsproducent meer, Unilever doet in bedrijven en merknamen."

TEKST WILLEM BOS FOTO ANOUK PROSS

In Nederland staan zes Unileverfabrieken: Unox in Oss, een ijsfabriek in Hellendoorn (Ben & Jerry's en Hertog), de margarinefabriek Van den Bergh en Jurgens in Rotterdam, Calvé in Delft, Cif in Vlaardingen en Knorr/Conimex in Loosdrecht. Op 11 oktober gingen vijf daarvan in staking, op het moment dat we dit schrijven is dat nog steeds het geval. De concrete aanleiding van de staking is het stuklopen van de cao-onderhandelingen en de al bijna twee jaar durende discussie over het behoud van de werkgelegenheid in Nederland. Op een ultimatum van de vakbonden reageerde Unilever met de aankondiging

dat de fabrieken in Delft, Loosdrecht en Vlaardingen moeten sluiten.

Winst is niet genoeg

"Al jaren wordt er steeds gereorganiseerd en verslechteren de arbeidsvoorwaarden", zegt Lucas Vermaat van FNV Bondgenoten. "Ze willen eigenlijk dat iedereen een soort uitzendkracht wordt. In wezen is Unilever helemaal geen voedingsproducent meer. Unilever doet in bedrijven en in merknamen." Daarbij wordt handig gebruik gemaakt van subsidies en belastingfaciliteiten. "In India bijvoorbeeld," zo legt Vermaat uit, "krijg je bij

vestiging van een bedrijf de eerste tien jaar belastingvrijstelling. Daarnaast zijn de lonen er laag en is het een groeiende markt, dus tel uit je winst. Na een paar jaar kan je de fabriek natuurlijk ook weer van de hand doen en in een andere deelstaat een nieuwe beginnen. De medewerkers blijven dan berooid en in wanhoop achter."

Winst, winst, winst, daar gaat het om voor de bedrijven van het Unileverconcern, waar naast de al genoemde klassiekers nog veel meer van onze dagelijkse boodschappen vandaan komen. Natuurlijk, vroeger ging het ook om winst.

Toen de heren van den Bergh en Jurgens begin vorige eeuw margarine begonnen te maken - en daarmee een basis legden voor het huidige Unileverconcern - deden ze dat niet uit liefdadigheid. Het waren ondernemers, die wilden winst maken. Als een bedrijf geen winst maakte, dan werd het gesloten en kwamen de arbeiders op straat te staan.

Tegenwoordig is het maken van winst alléén echter niet meer genoeg: de drie Unileverfabrieken die met sluiting bedreigd worden maken winst. In onze tijd worden er bedrijven gesloten omdat ze 'maar' tien procent winst maken, in plaats van twaalf; of 'maar' vijftien in plaats van zestien procent. Als elders in de wereld een iets hogere winst behaald kan worden, dan wordt daar een nieuwe fabriek geopend en kan de vestiging hier dicht. Afzonderlijke fabrieken zijn voor internationale ondernemingen als Unilever niet veel meer dan stukken op een wereldwijd schaakbord.

Globalisering in de praktijk

Dat is op deze schaal mogelijk geworden door de neoliberale globalisering. Kapi-

taal kan zonder probleem van het ene deel van de wereld naar het andere deel worden verplaatst. Grondstoffen worden op de wereldmarkt gekocht en ook de eindproducten zijn grotendeels voor de wereldmarkt bestemd. De Unox worsten, de potjes Calvé en de pakjes Blue Band vormen hierop uitzonderingen, over het algemeen gaat het om merken die wereldwijd gebruikt worden. Sterker nog, het gaat vaak meer om de merknaam dan om het product zelf. Of een product van Unilevermerken als Dove, Bertolli, of Ben & Jerry's op de ene of op de andere plaats wordt geproduceerd is voor de consument niet van belang. Ook niet of het spul uit een Unileverfabriek komt of eigenlijk bij een ander wordt betrokken. Voor Unilever zelf is dat alleen maar een kwestie van geld. De belangrijkste investeringen zitten in de merknamen en het marktaandeel dat daarmee is veroverd. Met de rest kan geschoven worden.

"Je wordt nu gepakt of later"

De vakbeweging staat sterk bij de Nederlandse Unileverbedrijven. Negentig

procent van de mensen in de fabrieken is lid van een van de bonden, FNV Bondgenoten voorop. Die bond is al jaren bezig om ook internationaal het vakbondswerk bij Unilever van de grond te krijgen. Delegaties van werknemers in Nederland bezochten Unilevervestigingen in bijvoorbeeld India en Brazilië. Helpt dat nu bij de huidige strijd? Vermaat: "Mede door die internationale contacten hebben mensen gezien hoe de zaak in elkaar zit, wat voor spel er met ze wordt gespeeld. Dan realiseer je je dat het een kwestie is van 'je wordt nu gepakt of later' - en dat je je maar beter kan verzetten. Dat geldt niet alleen bij Unilever, ook niet alleen op de werkvloer. Je ziet het in de hele maatschappij. Het gaat erom of de mensen blijven accepteren dat ze niet meer zijn dan een pionnetje en dat zij er zijn voor het systeem in plaats van andersom. Het wordt tijd dat we weer wakker worden en zorgen dat het weer om de mensen draait." •

Kijk voor het laatste nieuws over de Unileverstaking op www.geenaafbraakmaarafpraak.nl en www.sp.nl/werk

Eén jaar verder

Als u dit leest, is het ongeveer een jaar na de overwinning bij de Tweede Kamerverkiezingen van 22 november 2006.

Een historische dag, voorafgegaan door de doorbraak in de gemeenteraden in maart en gevolgd door de verdriedubbeling bij de Statenverkiezingen in het voorjaar van 2007. We werden de derde partij in grootte als het gaat om kiezers, in ledental waren we dat al langer.

Onder het motto 'ook een mijlenlange weg begint met een eerste stap', startten we begin jaren zeventig. Deze partij zou voor altijd met de mensen waarvoor ze zich inzet verbonden zijn en blijven. Geen machtspolitieke spelletjes, openheid! Niet het eigenbelang voorop, maar de inzet voor het ideaal van een eerlijke samenleving waarin ieder mens telt. We gingen avond aan avond de wijken in, spraken met de mensen, luisterden naar hun klachten en grieven, en we deden er wat mee. Wij zouden helpen bij de emancipatie van de 'gewone mensen'. Geen woorden, maar daden.

Op 3 november was een deel van de 3.000 mensen die het afgelopen jaar lid werden te gast bij de Tweede Kamerfractie. Het werd een geweldige dag. Het hele kamergebouw was gemerkt met het SP-logo, er was goed eten en drinken, er waren debatten en toespraken en iedereen kon alles bekijken. Maar wat mij vooral zo gelukkig maakte was hoe de bezoekers en de

Kamerleden en fractiemedewerkers met elkaar omgingen: het waren allemaal SP'ers.

Ondanks de onbekendheid met elkaar, merkte je de onderlinge verbondenheid. Het klikte. Je zag en hoorde de blijdschap over het feit dat je samenwerkt aan iets dat groter is dan jijzelf en zo ontzettend de moeite waard is. We kunnen de wereld niet veranderen in ons eentje. We moeten het samen doen. We kunnen de wereld niet verbeteren zonder een partij die alle krachten samenbrengt en de ideeën verzamelt om ze vervolgens om te zetten in standpunten.

Twee dagen nadat het precies een jaar geleden is dat de partij van 9 naar 25 zetels ging, hebben we ons 15e Congres in de oude Van Nellefabriek in Rotterdam. Na heel veel discussie in de partij gaan we met 1.100 vertegenwoordigers uit het land knopen doorhakken over de toekomst van de partij, over onze analyses, aanpak en organisatie. Het wordt de volgende stap van onze lange mars. Ik zie ernaar uit en ben blij dat ik erbij mag zijn.

Jan Marijnissen

Liegen dat het gedrukt staat

Premier Balkenende vertelt aantoonbaar niet de waarheid, zo blijkt uit een uitgelekte besluitenlijst van de minister-raad. Daarin staat duidelijk dat het Kabinet geen medewerking zal verlenen aan het initiatief-wetsvoorstel voor een refe-rendum. Premier Balkenende weigert desondanks in te gaan op de vraag van SP-Kamerlid Harry van Bommel of er zo'n beslissing is genomen in de ministerraad. Van Bommel tegen de premier: "U draait en u bent niet eerlijk." Het SP-Kamerlid heeft namelijk een document in handen, gekwalificeerd als 'zeer geheim', waarin duidelijk staat dat kabinetsleden 'geen medewerking zullen verlenen aan bekrachtiging van een eventueel initiatiefvoorstel van wet om een referendum te houden' over het Europese Grondwettelijke Verdrag. Balkenende liegt dus letterlijk dat het gedrukt staat.

Grote bedrijven tegen kolencentrales

"Misschien verbaast het u, maar de grootste weerstand tegen de bouw van nieuwe kolencentrales zit bij het bedrijfsleven", zei Harmen Verbruggen, milieueconoom aan de VU, op een door de SP-Statenfractie Groningen georganiseerde conferentie over economie en energie. De 350 grootste Nederlandse bedrijven krijgen namelijk van de overheid elk een maximale hoeveelheid broeikasgassen toegewezen die ze mogen uitstoten, zogenaamde emissierechten. Als ze meer willen lozen moeten ze betalen. De emissies worden volgend jaar met zes procent verlaagd en moeten na 2013 nog verder naar beneden. De grootste lozers van broeikasgassen, zoals Corus, Shell, Dow Chemical en

Brandweer later door decentralisatie

FOTO ROB VOSS

De brandweer streeft ernaar om binnen acht minuten na een melding ter plaatse te zijn. In 70 procent van de gevallen lukt dat niet, blijkt uit cijfers van het CBS. In het vorige peiljaar, 2000, was dit nog bij 'slechts' 46 procent van de oproepen het geval. De schuld van deze toename ligt overigens niet bij de brandweerlieden. Door decentralisatie van de alarmcentrales duurt het vaak al acht minuten voordat er überhaupt een melding binnenkomt op een kazerne. Voorheen was een melding al binnen vier minuten binnen. Overigens blijkt ruim de helft (56 procent) van de 113.000

meldingen in 2006 vals alarm, wat het er voor de brand-

weer ook niet makkelijker op maakt.

Essent, vinden dat ze vanaf 2008 al onvoldoende mogen lozen. De vijf kolencentrales die vanaf 2013 in bedrijf komen, gaan ook emissierechten opeisen en dat terwijl de totale uitstoot moet dalen. Andere bedrijven moeten dan inleveren en de prijs van emissierechten zal stijgen. Vandaar dat behalve de milieubeweging ook het grote bedrijfsleven geen kolencentrales wil.

GTST in wereldpolitiek

Het wereldtoneel is soms net een soap. De Franse Nicolas Sarkozy is voor de tweede keer gescheiden, maar de Argentijnse *first lady* Cristina Kirchner volgt haar man op als president en doet Evita even vergeten. Ondertussen wordt een nog onbekende Britse *royal*

gechanteerd met een seksvideo waarin hij (of zij?) orale seks bedrijft. Dit 'lid' (vergeef ons de woordkeuze) van het koningshuis verstrekt volgens de afpersers tevens cocaïne aan paleismedewerkers. Ook Australië is in de ban van een filmpje, te zien op YouTube. Hoofdrolspeeler is oppositieleider en premierkandidaat Kevin Rudd. In de clip is te zien hoe hij tijdens een vragenuurtje verveeld in zijn oor peutert, de buit verlekkerd inspecteert en vervolgens gulzig naar binnen werkt. Op 24 november kan deze oorsmeerter verkozen worden tot premier van *Down Under*.

Gelikte crimineel

'Maak de leukste postzegel van Nederland.' Leuke actie van

TNT, vindt tweevoudig moorde-naar Martin K. Vanuit de zwaar beveiligde inrichting in Vught maakt hij zijn eigen ontwerp, mailt het door naar TNT en twee dagen later krijgt hij een doosje met tientallen zelfontworpen zegels in zijn cel. De afbeelding op de postzegels? Topcrimineel Willem Holleeder met wat medegevangenen – duim omhoog. De stunt van K. is niet opgemerkt door een speciale commissie van TNT die bepaalt of ontwerpen door de beugel kunnen. "Ze worden afgekeurd als ze kwetsend, aanstootgevend of pornografisch zijn", aldus een TNT-woordvoerder in de Telegraaf. "Het is mogelijk dat de commissie niet zag dat het om Holleeder ging." Middels zijn advocaat laat die trouwens

weten 'vereerd' te zijn om – net als de koningin – op een postzegel te prijken.

Niet zo Bono

U2-zanger Bono is één van de meest uitgesproken strijders tegen armoede in de wereld. Zijn nieuwe label RED is daar een voorbeeld van. De opbrengsten van deze 'rode' kleding, mobieltjes, iPods en creditcards gaat gedeeltelijk naar de bestrijding van aids, tbc en malaria. Dat heeft al ruim 45 miljoen dollar op-

geleverd. Mooi? Zeker. Ware het niet dat RED-producten vervaardigd worden in lage-lonenlanden, waar de rechten van de arbeiders niet altijd worden gerespecteerd, volgens de Nederlandse MVO-waakhond SOMO. "Door de arbeiders van RED zo slecht te betalen scheidt het bestrijden van aids ook armoede. Dat kan geen model voor een duurzame oplossing zijn. Zo krijgt Afrika toch weer zelf de rekening gepresenteerd." RED beweert overigens niet maatschappelijk

verantwoord te zijn, al geldt kledingpartner GAP op gebied van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) wel als een van de 'minst slechte' textielbedrijven.

Ton en TON over TON

De afkorting van Rita Verdonks nieuwe 'beweging' is TON. Wat vindt voormalig presentator Ton van Royen van het televisieprogramma Ton daar eigenlijk van? "TON staat voor volks Nederland, de groep waar Verdonk op mikt en waar ik inderdaad veel programma's voor heb gemaakt." Verder vindt hij de partij van Verdonk maar 'een beetje treurig'. "De Ruttes, Wildersen en Verdonks zijn meer met elkaar bezig dan met het land." Van Royen woont tegenwoordig met z'n schrijvende vrouw Heleen en kids in de Algarve. Desondanks zijn ook zij trots op Nederland. "Maar niet op de Nederlandse politici."

Peter Govaers van Tradecenter Oost Nederland is juist zeer content met Verdonk. Het aantal bezoekers van de website ton.nl is "vertienvoudigd en nog steeds stijgende". Het bedrijf is gevestigd in Bad-Bentheim, maar Govaers is onverminderd 'trots op Nederland'. "Mevrouw Verdonk doet goede zaken wat mij betreft, ik hoop dat ze het goed gaat doen." Maar is hij ook bereid de website aan haar over te dragen? "Afhankelijk van het bedrag valt er altijd over te praten."

Broodschrijvers

Met boeken schrijven valt voor de meeste auteurs geen droog brood te verdienen. Jeroen Brouwers, bekend van bestsellers als 'Bezonken Rood' en 'Geheime Kamers', vormt daarop een uitzondering. Op

zijn boekenplank, of schoorsteenmantel, staat bovendien een keur aan prestigieuze onderscheidingen. Daar had hij de Prijs der Nederlandse Letteren aan toe kunnen voegen. Maar die heeft hij geweigerd omdat hij het geldbedrag van 16.000 euro te karig vindt voor een driejaarlijkse oeuverprijs, uitgereikt door de overheden van België en Nederland. René Appel van de Vereniging van Letterkundigen steunt Brouwers en heeft minister Plasterk in een brief getiteld 'Bedankt voor de Bloemen' gevraagd het geldbedrag te verhogen. Brouwers heeft overigens wel al de AKO Literatuurprijs (50.000 euro), Gouden Uil (25.000) en de Gouden Bladwijzer (een gouden bladwijzer) geaccepteerd. Ook heeft hij vorig jaar 85.000 euro geïncasseerd uit het Fonds der Letteren. In vergelijking met het buitenland heeft de Nederlandse literatuurschrijver weinig te klagen. Aan de Prix Goncourt, dé literatuurprijs van Frankrijk, is een symbolisch prijzengeld van 10 euro verbonden.

Misdaad loont wél

Nee, dan kun je beter bij de maffia gaan. Uit onderzoek van een Italiaanse winkeliersfederatie blijkt dit namelijk het meest florerende 'bedrijf' van Italië te zijn. De *famiglias* zetten gezamenlijk zo'n 90 miljard euro om. Dat is ongeveer 7 procent van het Italiaanse bruto nationaal product. De belangrijkste bronnen van inkomsten zijn klassiekers als wapenhandel, afpersing, smokkel en 'dienstverlening' als het beschermen van winkeliers. Maar liefst 80 procent van de ondernemers in Palermo betaalt ervoor. De maffiosi verbreiden echter hun horizon en doen nu ook aan cocaïnehandel, cybercriminali-

Taxitarieven van de baan

FOTO DECLAN/Flickr.COM

Taxichauffeurs zijn tegen, klanten willen het niet, zelfs de CDA-fractie mort over de nieuwe taxitarieven. Volgens SP-Kamerlid Emile Roemer zorgen die voor dure, korte ritjes, ontevreden klanten die zich gepiepeld voelen en daardoor ook ontevreden chauffeurs. De grootste centrale van het land, de Amsterdamse TCA, heeft al aangekondigd de meters niet aan te passen. Dat hoeft ook niet, onder druk van de SP-fractie zijn de nieuwe

taxitarieven op het laatste moment afgeblazen door staatssecretaris Huizinga. "Goed dat ze eindelijk inziet dat deze plannen de taxi-chaos alleen maar zouden verergeren", aldus Roemer. "Nu moet worden gewerkt aan uitvoerbare plannen die kunnen rekenen op steun van consument en chauffeur." Eerder al heeft de Kamer ingestemd met een motie van Roemer voor een betere klachtenafhandeling in de taxisector.

Minder geld voor troepen in Uruzgan!

De Nederlandse aanwezigheid in Uruzgan heeft tot nu toe 1,2 miljard euro gekost. Van dat bedrag gaat slechts 10 procent naar wederopbouw. SP-Kamerlid Sadet Karabulut op 25 oktober in Noordwijk, tijdens de manifestatie tegen eventuele verlenging van de missie: "Stop met investeren in een kansloze missie en ga investeren in de mensen." Dat is hard nodig, zo blijkt ook uit het nieuwe onderzoek *Child Alert Afghanistan* van Unicef. Daarin staat onder andere dat in Uruz-

gan 'slechts enkele scholen' open zijn en er dagelijks 900 peuters sterven aan ondervoeding en gebrekkige gezondheidszorg. Defensievakbond ACOM wil ondertussen militairen die in Afghanistan en Irak zijn geweest laten onderzoeken op kanker. Er blijkt namelijk nogal wat munitie met verarmd uranium te zijn gebruikt, aldus ACOM: "Veel meer dan op de Balkan." Volgens UNICEF worden overigens ook veel Afghaanse kinderen geronseld als kind-soldaat.

teit en gesjoemel bij openbare aanbestedingen.

Meer geld voor onderwijs!

Bovenstaand standpunt komt wellicht uit opvallende hoek: de ondernemers. Terwijl PvdA-minister Plasterk overweegt de basisbeurs af te schaffen, hoopt 80 procent van ondernemend Nederland op meer investeringen in onderwijs. Dit blijkt uit een rondvraag van BNR Nieuwsradio en Intomart onder

tweehonderd zakenlui. Van hen (59 procent) mag er ook best wat minder naar defensie en meer naar de zorg (54 procent). Ondertussen roept een breed front, waaronder ROOD, middels de website 1miljard.nl het kabinet op meer geld uit te trekken om het lerarentekort op te lossen. Volgens de commissie-Rinnooy Kan is dit mogelijk met 1,1 miljard euro. Dat moet ondernemend Nederland aanspreken.

Nota DierenWelPijn

Ondanks vele Kamervragen van de SP en de Partij voor de Dieren neemt het ministerie van Landbouw dierenwelzijn nog steeds niet al te serieus, meent Krista van Velzen. Het SP-Kamerlid vindt de Nota Dierenwelzijn, waar het ministerie bijna een jaar op heeft gezweet, "vrijwel inhoudsloos". "Het kabinet doet, met veel omhaal van woorden, vrijwel niets", oordeelt Van Velzen. "Het laat de verantwoordelijkheid voor veranderingen bij de sector liggen en wil geen stap meer zetten dan Europa voorschrijft." Ze noemt het "triest" dat coalitiegenoten PvdA en ChristenUnie akkoord zijn gegaan met de nota – "ondanks grote woorden over dierenwelzijn in hun verkiezingsprogramma's". Zo komt er geen verbod voor dierenbeulen om dieren te houden, worden legbatterijen niet vergroot en blijft de bontindustrie ongemoeid. Over het welzijn van schapen, geiten, kalkoenen en eenden gaat minister Verburg 'nog nadenken'.

SP wil Raad Rechtszekerheid

Na gerechtelijke dwalingen zoals bij de Schiedammer Parkmoord en twijfels rondom de veroordeling van Lucia de B., is het tijd voor een onafhankelijke raad die dit soort zaken onderzoekt. Dat vindt SP-Kamerlid De Wit. "Het strafrechtstelsel kan zich geen wantrouwen permitteren", vindt hij. "Een Raad voor Rechtszekerheid kan ervoor zorgen dat de rechterlijke macht opnieuw naar een zaak kijkt als dat nodig is." Zo'n raad moet bij 'gerede twijfel', op verzoek van de verdachte, eventuele fouten door justitie en politie onderzoeken en hierover de rechter informeren. De Wit: "Een dergelijk systeem wordt bepleit

door veel hoogleraren die ik de afgelopen tijd heb gesproken." Het SP-Kamerlid vindt dat een voorbeeld genomen kan worden aan de Onderzoeksraad voor Veiligheid van Pieter van Vollenhoven. Naar aanleiding van de Schiedammer Parkmoord is er, op verzoek van de Kamer, een commissie in het leven geroepen die een aantal zaken onderzoekt waarin mogelijk sprake is geweest van tunnelvisie. Daar is die van Lucia de B. er een van. De Wit wil dat de raad de huidige commissie voor de evaluatie van afgesloten strafzaken vervangt.

Burgemeester

Het duurt naar verwachting niet lang meer tot Ivo Opstelten zijn burgemeestersketting afdoet. In Rotterdam wordt al volop gespeculeerd over een opvolger. Wordt het Pieter Winsemius, Laetitia Griffith of toch een andere VVD'er? 'Sinds mensenheugenis verdelen PvdA, CDA en VVD de burgemeesters onder elkaar', schrijft SP-fractievoorzitter Theo Cornelissen op z'n weblog. 'Amsterdam is van de PvdA, Rotterdam vroeger ook, Den Haag van het CDA en Utrecht van de VVD.' In Rotterdam willen PvdA en Leefbaar Rotterdam aansturen op een door een referendum gekozen opvolger. Zelfs na het debacle in Utrecht, waar 90 procent van de stemgerechtigden geen keuze wilde maken tussen twee PvdA'ers. In een open brief heeft Cornelissen zijn burgemeester dan maar gevraagd nog eventjes aan te blijven. Tot maart 2010. Dan kan wat de Rotterdamse SP betreft de keuze, indirect, gemaakt worden door de nieuwe gemeenteraad. "Anders zitten we straks opgezadeld met een burgemeester van de VVD die acceptabel is voor LR en PvdA, terwijl die partijen in 2010

waarschijnlijk veel kleiner zijn geworden.”

Softwaresof

Met het oorspronkelijke prijskaartje van 430.000 euro is een computerprogramma al geen *freeware* meer te noemen, maar wanneer de kosten stijgen tot 9 miljoen kun je gerust spreken van een softwaresof. Het enige dat het programma doet, is het 'effectief' inroosteren van gevangenispersoneel, maar acht jaar na aanschaf werkt het nog steeds niet goed. In een uitgelekt rapport van het ministerie van Justitie staat, volgens Webwereld: "We zitten vast aan een systeem dat vele malen duurder is geworden dan begroot en absoluut niet werkt zoals de bedoeling was." Op aandringen van de SP onderzoekt de Algemene Rekenkamer al alle ICT-aankopen van de overheid vanaf 2000. "Het lijkt er op dat het

projectmanagement wel erg vaak faalt", aldus SP-Kamerlid Gerkens, die Kamervragen heeft gesteld over dit programma dat al in 1999 is besteld. De naam van het miljoenen kostende softwarepakket? SP-Expert. Met onze partij heeft het uiteraard helemaal niets te maken – en met expertise ogenschijnlijk ook niet.

Millenniumdoelen nog ver weg

Terugdringen van honger, ziekten en armoede. Onderwijs voor iedereen en gelijke rechten voor man en vrouw. Het is slechts een greep uit de acht millenniumdoelen die de VN heeft gesteld voor 2015. Zeven jaar na de VN-top in New York lijken sommige doelstellingen te hoog gegrepen, zegt het *International Food Policy Research Institute (IFPRI)*. Veel van de 118 ontwikkelingslanden boeken namelijk

Eindhoven doet het licht uit

Uitgerekend Eindhoven, dé lichtstad van Nederland, moet de eerste stad worden waar 's nachts massaal de lichtreclame wordt uitgezet. Gemeentebouwen doen nu al om 11 uur het licht uit, de bedoeling is dat het bedrijfsleven volgt. Het wordt zelfs een voorwaarde bij het verstrekken van nieuwe vergunningen. Dat bespaart niet alleen op de energierekening, de Eindhovenaren ervaren

dan ook minder lichthinder. Ook onderzoekt de gemeente of alle straatlantaarns vervangen kunnen worden door energiezuinige led-verlichting. "Dat is geen verloochening van de identiteit van de lichtstad", zegt wethouder Mary Fiers, initiatiefnemer van het plan, in BN/De Stem. "Eindhoven heeft natuurlijk dat lichtimago van Philips, maar ook dat van technologische vernieuwing."

Peter Welleman

een te langzame vooruitgang, of zelfs een achteruitgang. Sub-Sahara Afrika 'scoort' het slechtst. Daar lijken 38 van de 42 landen de doelstellingen om kindersterfte te verminderen niet te halen. Alleen in delen van Zuid-Amerika en Oost-Azië lijkt het de goede kant op te gaan.

Echtscheidingsfeestjes

Volgens Elsevier is het een trend in Amerika en bij onze zuiderburen, dus het kan niet lang duren voordat ook Nederlanders een 'echtscheidingsfeestje' gaan geven. Immers, zo vindt het weekblad: 'het begin van het huwelijk wordt uitgebreid gevierd, dus waarom het

einde niet?' We kunnen wel wat redenen bedenken... Maar in de VS schijnen *divorce parties* dolle pret te zijn. Natuurlijk zijn er websites boordevol tips en heeft ook de commercie dit fenomeen ontdekt, of misschien zelfs uitgevonden. Zo zijn er natuurlijk speciale wenskaarten, *Happy Divorce*-chocolaatjes en kan je zelfs voodoopoppetjes bestellen van je STBX (*soon to be ex*). Elsevier somt ook wat leuke tips op voor wie een gezellig echtscheidingsfeest wil hebben: sla genoeg alcohol in en verbrandt met wat vriendinnen je huwelijksakte. Wij doen er de gratis tip bij om een brandblusser in de buurt te houden.

Kampioenschap te koop

Jurriaan van Wessem: "In de Champions League gaat het echt niet om het winnen van een wedstrijd"

TEKST ROB JANSSEN

Hoeveel gesprekken over voetbal zouden eindigen met een verzuchtend: "Ach, het gaat toch allemaal alleen maar om het grote geld"? In zijn boek 'Verdachte Voorzetten' analyseert schrijver, sportcommentator en -producer Jurriaan van Wessem hoe de komst van de Europese Champions League manipulatie in een steeds hogere versnelling zette. "De UEFA heeft in tien jaar bewerkstelligd dat de rijke clubs steeds rijker worden."

We treffen Jurriaan van Wessem in de hal van Utrecht Centraal, een dag na een enerverende Champions League-avond. Real Madrid behaalde een zwaar bevochten zege tegen Olympiakos Piraeus en voormalig winnaar Liverpool ging onderuit tegen het Turkse Besiktas. Maar de grote verrassing was Rosenborg uit Noorwegen, dat met 2-0 wist te winnen van het veel sterker geachte Valencia.

"Heb je het laatste nieuw al gehoord? Nee? Nou, vanochtend heeft de trainer van Rosenborg ontslag genomen. Terwijl zijn team gisteren nog zo fantastisch won van Valencia. De reden voor zijn vertrek is dat Rosenborg het niet goed doet in de Noorse competitie, waardoor de club deelname aan de Champions

League van volgend jaar wel kan vergeten. Dus: wél winnen van Valencia, maar het seizoen is mislukt. Het gaat in de Champions League echt niet meer om het winnen van een wedstrijd, maar puur om deelname. Vanwege de economische noodzaak. Dat is nou precies waar 'Verdachte Voorzetten' over gaat."

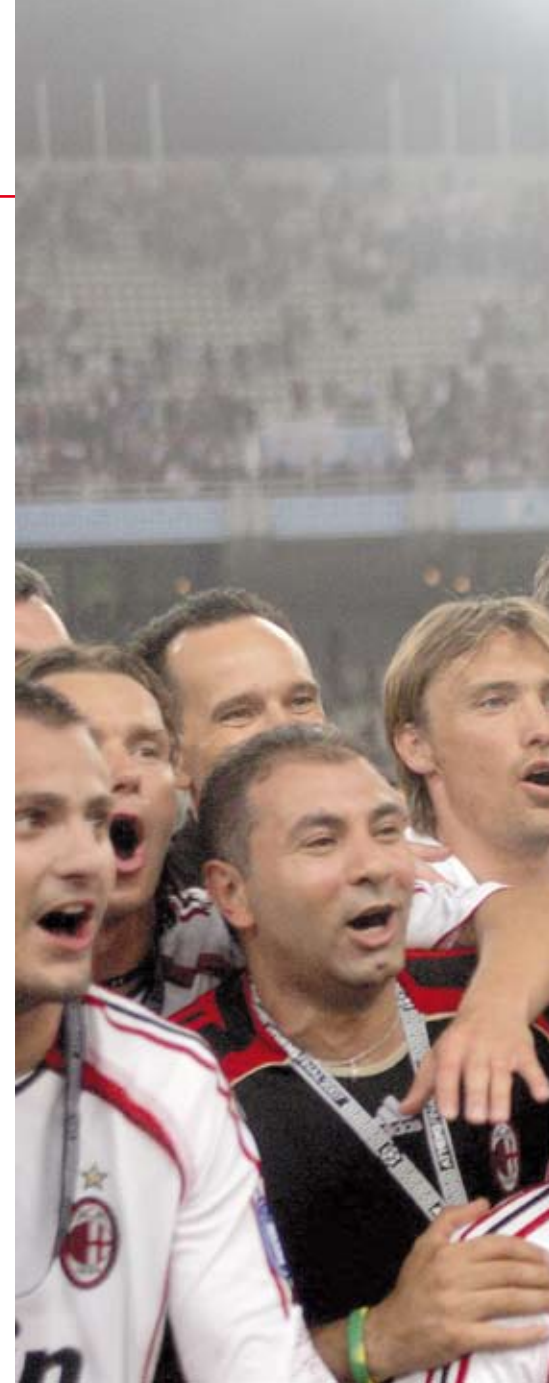
Hoe kwam u op het idee voor dat boek?

"Als journalist en commentator volg ik het internationale voetbal al zo'n 25 jaar. Bepaalde ontwikkelingen in het internationale voetbal kun je signaleren door alleen al de erelijsten na te kijken. Dan zie je dat de afgelopen tien jaar een soort clustervorming aan de top heeft plaatsgevonden: steeds dezelfde topclubs komen bovendrijven. Ik heb het altijd

heel vreemd gevonden dat daar nooit over werd geschreven. Ik wilde weten hoe het in elkaar stak, welke mechanismen er werken. Dus begon ik te analyseren en te combineren. Het was eigenlijk mijn afkeer van die ontwikkeling in het topvoetbal, die maakte dat ik het boek wilde schrijven."

U begon dus een patroon te zien: het zijn altijd clubs als Real Madrid, Bayern München, Manchester United en AC Milan die op Europees niveau domineren. Maar in Nederland worden toch ook altijd maar drie clubs kampioen: Feyenoord, PSV en Ajax. Wat is daar zo vreemd aan?

"Ja, en een keertje AZ dan. Maar je hebt gelijk: wij hebben eigenlijk al 25

Silvio Berlusconi viert feest met AC Milan na het winnen van de Champions League in 2007

FOTO ANP

jaar te maken met een 'top drie' die om de landstitel strijdt. Realiseer je echter goed dat Nederland een uitzondering is. Tot 1993 had je in elk ander land bij de start van het seizoen zeker acht clubs die om de landstitel zouden kunnen strijden. In Italië zijn er tussen 1968 en 1992 twaalf verschillende landskampioenen geweest. Die afwisseling had je ook in Spanje, Duitsland en Engeland. In Engeland was Liverpool weliswaar een constante, maar Everton, Aston Villa, Nottingham Forest en Leeds werden ook kampioen.

Maar wat zie je vanaf 1993? Manchester United, nota bene voor het laatst kampioen in 1967, pakt in acht jaar zes titels! In Italië gebeurde hetzelfde: op een gegeven moment werden alleen AC

Milan en Juventus nog kampioen. Dat niet alleen: ze verziekten ook nog de hele transfermarkt, door de sterspelers van concurrenten aan te trekken. In één jaar kocht bijvoorbeeld AC Milan Papin van Olympique Marseille, Boban van Dynamo Zagreb, Savicevic van Rode Ster Belgrado en Lentini van Torino. Dus wat we uit de Nederlandse competitie kennen, ging zich afspelen in landen waar het wél altijd open was geweest. Die ontwikkeling had haar weerslag op de Champions League, die juist in die jaren als vervanger van de oude Europa Cup I van de grond werd getild. Want doordat steeds dezelfde clubs landskampioen werden, kreeg je dat de deelnemers in de Champions League altijd dezelfde ploegen waren: de zogenaamde G14. Daar

komt nog bij dat op een gegeven moment het toernooi zo werd ingericht, dat de nummers één en twee van de grote landen zich plaatsten. Daarmee werd in feite uitgesloten dat de grote clubs de Champions League zouden missen. Die clustervorming heeft ertoe geleid dat je weliswaar een heel interessant en spectaculair toernooi hebt, maar ook dat een heleboel andere clubs niet meer konden aanhaken."

Zoals?

"Bijvoorbeeld de clubs uit de Oost-Europese landen. Vroeger had je de Europa Cup I, waarin de landskampioen de enige vertegenwoordiger van het betreffende land was. Toen zag je dat clubs als Steaua Boekarest, Rode Ster Belgrado,

en Spartak Moskou regelmatig verkwamen. Nu moeten ze zich eerst door de voorrondes heenworstelen, terwijl de clustervorming aan de top ervoor zorgde dat de grote clubs de kans kregen om permamént aan die lucratieve Champions League mee te doen. Tegelijkertijd zag je ook dat er steeds meer geld in het toernooi begon om te gaan. Tv-maatschappijen uit de top-voetballanden waren bereid om enorme sommen geld te investeren, want ze waren ervan verzekerd dat ze altijd een mooie wedstrijd van hun eigen landsploeg hadden in het toernooi. Dus werd er veel meer geïnvesteerd, zodat de UEFA weer veel meer geld kon vragen voor die wedstrijden. Zo is die scheefgroei ontstaan.”

Maar wie was dan de aanjager van die ontwikkeling?

“Vanaf midden jaren tachtig ging het bedrijfsleven zich steeds meer op het voetbal storten. Bedrijven zagen hierin een enorme commerciële markt ontstaan, met een enorme exposure voor hun producten. Dankzij televisie. Maar Silvio Berlusconi (eigenaar van AC Milan en mediamagnaat – red.) en Bernard Tapie (voormalig eigenaar van Adidas en tot 1994 president van Olympique Marseille – red.) gaven er met name op mediagebied een heel andere draai aan. Zij waren namelijk gelinkt aan televisie en ze beseften dat ze beter hun eigen competitie konden ontwikkelen dan dat ze nog voor uitzendrechten moesten gaan betalen. Vanaf toen zag je – ik zei het al – dat de overwinning op het veld niet meer telde, maar de overwinning in de boeken. Voorbeeld. Een paar jaar geleden won Artmedia Bratislava met 5-0 van Celtic Glasgow. Het plaatste zich voor de Champions League en deed het daar leuk. Eén ronde duurde dat avontuur. En wat incasseren ze aan extra premie? 120.000 euro. Terwijl als het Arsenal was geweest, die dezelfde prestatie had geleverd, dan had die Londense club 150 keer meer gekregen. 150 keer!”

Hoe kan dat nou?

“Omdat het zo is ingedeeld. En echt: bijna niemand weet dat. Eenmaal in de Champions League heeft een club als Bratislava maar heel weinig media-

aandacht. Het systeem dat de premies verdeelt heeft als criterium: het aantal tv-kijkers dat zo’n club genereert ten opzichte van bijvoorbeeld Real Madrid en Arsenal. Dus de grote clubs krijgen altijd meer en kunnen zich zelfs nog versterken. Zo wordt het gat tussen Arsenal en Bratislava nóg groter.”

Maar in Oost-Europa wonen toch ook veel mensen die tv kijken?

“Zeker. De Roemeense tv kan de uitzendrechten weliswaar kopen, maar zegt: Daar gaan we geen miljoenen voor bieden, want na één ronde is de Roemeense ploeg toch al uitgespeeld.”

Een vliegwieleffect dus.

“Juist. In de politiek zeggen ze: de rijken worden rijker. In de voetbalerij heeft de UEFA dat de afgelopen tien jaar bewerkstelligd.”

Maar wie zit er uiteindelijk dan aan de knoppen?

“Ik zal nog een voorbeeld geven. Neem Italië. Berlusconi’s tv-kanaal heeft er belang bij om de wedstrijd van AC Milan uit te zenden. Die zender zal dus voor die club kiezen als tegelijkertijd ook een andere Italiaanse club, bijvoorbeeld Internazionale, moet spelen. Andere clubs, zoals AS Roma en Internazionale worden altijd een beetje in een verdomhoekje gezet bij de loting, als wordt bepaald wie er wanneer moet spelen. Ik kan het niet hard maken, maar het valt me altijd op dat bepaalde clubs er steevast slechter uitkomen als het gaat om *media-exposure*. Terwijl je weet: de clubs krijgen uitbetaald op basis van die media-exposure. De beslissing dáárover neemt Berlusconi in feite zelf! Hij denkt: als ik de wedstrijd van AC Milan uitzend en niet die van Internazionale, dan verdient AC Milan meer. Zonder dat ze beter hoeven te voetballen.”

Over die lotingen: er gaan tal van geruchten dat die doorgestoken kaart zijn. Sommige balletjes, in de grote bo- kaal waarin gegrabbeld wordt, zouden verwarmd zijn. Is dat waar?

“Waarom zouden die geruchten bestaan, denk je? Ik was zelf bij de loting voor het WK in 1990 in Rome. Ik heb gewoon

gezien dat Sophia Loren geschrokken haar hand uit de kom terugtrok toen ze een balletje eruit wilde vissen. Had ze haar vingers verbrand!” Van Wessem schiet in de lach. “Ach, trucjes bij de loting zijn al heel oud. Oké, tegenwoordig komen de naamplaatjes die getrokken worden goed in beeld. Maar ik blijf het opvallend vinden dat bij de grote toernooien het gastland altijd de gunstigste groep loot. Tijdens het laatste WK kwam gastland Duitsland bij Ecuador, Costa Rica en Polen in de poule terecht. Ik bedoel maar...”

Maar tijdens het laatste EK werd outsider Griekenland Europees kampioen; een enorme verrassing. De bal is ken- nelijk nog steeds rond.

“Ja, maar bij de nationale ploegen speelt iets heel anders. Het clubvoetbal is zo belangrijk geworden, dat de spelers het nationale team helemaal niet meer serieus nemen. Ze verdienen gewoon veel meer bij hun club en willen tijdens interlands vooral niet geblesseerd raken. Bij het laatste EK speelde het Nederlands elftal slecht: de lamlendigheid straalde ervan af. Dan kom je niet ver. Dus Griekenland kan inderdaad Europees kampioen worden. Maar Olympiakos Piraeus die de Champions League wint? Vergeet het maar. Ha, ik heb het al zo vaak gezien: op het moment dat kleine clubs gevaarlijk worden, lopen ze tegen de meest rare gele kaarten op.”

Als het over de scheidsrechters gaat, bedacht u de term ‘G14-fluiters’. Deu- gen de scheidsrechters dan ook al niet?

“Die term wordt nog steeds gebezigd door Jack van Gelder, dus ik ben er wel trots op, haha. Maar ik zeg niet dat de scheidsrechters niet deugen. Ik ga ervan uit dat ze te goeder trouw handelen. Maar er gebeuren rare dingen en die neem ik gewoon waar. Zo heb ik veel over het Italiaanse voetbal geschreven en ik zat bovenop de Moggi-affaire (Juventus-topman Luciano Moggi was de spil in het grote schandaal in de Italiaanse voetbalwereld dat vorig jaar ontdekt werd en waarbij scheidsrechters gemanipuleerd waren – red.). Het was natuurlijk heel opvallend dat de affaire pas explodeerde nadat Berlusconi de ver-

Jurriaan van Wessem (1960) is historicus en begon zijn journalistieke loopbaan met het schrijven over de sociaal-maatschappelijke achtergronden van het Italiaanse voetbal. Als correspondent schreef hij onder meer voor NRC, de Volkskrant, Gazzetta dello Sport, Elf en diverse GPD-bladen. Vanaf 1989 werkte hij onder meer als producing director en commentator voor Eurosport in Parijs, waarvoor hij programma's als Eurogoals en World Cup Legends van de grond tilde. Tegenwoordig is hij actief als freelance sportjournalist.

FOTO KAREN VELDKAMP

kiezingen verloor en het kabinet Prodi aantrad. Pas toen gingen de kranten erover schrijven en durfden rechters telefoongesprekken openbaar te maken. In mijn boek beschrijf ik hoe de vice-voorzitter van AC Milan de UEFA-scheidsrechterscommissie opbelt en zegt: 'Zeg luister eens, we moeten voor de halve finales tegen PSV even wat lekkere scheidsrechters hebben.' Kreeg hij te horen: 'Nou, dan geven we die en die.' Dan zou ik denken: die twee arbiters zijn besmet! Maar sindsdien fluiten ze de ene na de andere wedstrijd. Nogmaals: ik beschuldig de scheidsrechters niet, maar ik weet wel dat ze een ton verdienen als ze acht of negen wedstrijden per jaar in de Champions League fluiten. Als je dat wilt blijven doen, moet je natuurlijk bij de grote clubs in een goed blaadje blijven."

Bent u nooit vervolgd voor zulke uitspraken?

"Nee, al hebben veel mensen me wel gewaarschuwd. Maar ik verkoop geen

onzin, ik lieg niet. Als ik dat wel zou doen, ja, dan kan ik wel een kort geding verwachten. Ik voel me ook geen klokkenluider. Ik vind alleen dat als je als journalist dingen waarneemt, dat je ze dan ook moet melden.

Maar kennelijk is er een machtsblok, dat zulke waarnemingen niet openbaar wil maken. Toen 'Verdachte Voorzetten' uitkwam, waren een heleboel media erin geïnteresseerd. Tv-programma's stonden in de rij: Zembla, De wereld draait door, Pauw en Witteman, noem maar op. In voorgesprekken legde ik mijn bewijslast op tafel. Maar allemaal haakten ze op het laatste moment af. Ik dacht: jeetje..."

Alleen maar 'jeetje...?'

"Nou ja, ik vond het laf. De motivatie van Pauw en Witteman was, dat ze zelf te weinig kennis van sport hadden. Een kul-argument. We hadden toch kunnen afspreken dat ik in de uitzending niet te gedetailleerd zou worden, zodat ook de leek het

kon volgen? Maar ja, de NOS heeft veel belangen in die uitzendrechten van de Champions League. Misschien wilden ze de UEFA niet tegen zich in het harnas jagen. Ik weet het niet. Overigens schonk NOS-radio weer wel veel aandacht aan het boek."

Bent u weleens beschuldigd van complotdenken?

"Weleens? Alleen maar, zul je bedoelen, haha. Vaak is het ook wel geksche-rend bedoeld, hoor. Maar ik geef toe: ik ben van huis uit ook wel een beetje achterdochtig, ook naar dingen buiten de voetballerij. Kijk: als je rare zaken dingen tegenkomt, dan hoéft het geen corruptie te zijn, het hoéft geen complot te zijn. Maar het is wel heel vreemd als je zomaar over die rare dingen heenstapt alsof er niks aan de hand is. Je moet het op z'n minst signaleren. Daar hebben journalisten een rol in en die rol heb ik op me genomen. *That's it.*" •

Zeepverkopers: "Voor veel mensen is zeep onbetaalbaar"

Crisis in Zimbabwe

Een land vol straatarme miljonnairs

TEKST: RONALD KENNEDY FOTO'S: DEREK MOYO

Zimbabwe verkeert in crisis. Het land dat ooit de bijnaam 'graanschuur van Afrika' droeg, wordt geteisterd door voedselschaarste en hyperinflatie. President Mugabe, 27 jaar geleden onthaald als verzoener na de blanke onderdrukking, wordt nu zelf als onderdrukker gezien. Wat betekent de crisis voor het dagelijks leven?

"Ik verdien ongeveer 12 miljoen dollar per maand, daarvan ben ik 7 miljoen kwijt aan vaste lasten en nog eens vier miljoen dollar aan vervoer. Ik moet dus van een slordige miljoen rondkomen." Dit is geen e-mail van Paris Hilton, maar van de 24-jarige receptioniste Valerie uit Zimbabwe. Een land vol straatarme miljonnairs. De Zimbabweaanse dollar is volgens

de officiële koers van 22 oktober ongeveer 0,0000234506 euro waard. Omgerekend houdt Valerie dus 23 euro over om van te leven, maar in een economie met bijna 8.000 procent inflatie zegt de officiële wisselkeurs niet veel. Voor 1 miljoen Zimbabweaanse dollars kan je vandaag net twee broden kopen – volgende maand misschien nog maar één. Valerie: "Ik

kan mijn hoofd nauwelijks boven water houden. Geld voor boodschappen is er niet, laat staan voor kleren of vertier. Wat voor land is dit, als het merendeel van de bevolking geen zeep of tandpasta kan betalen?" Valerie heeft nog geluk, al is dat een relatief begrip in Zimbabwe. Ze behoort namelijk tot de twintig procent Zimbabweanen met een baan.

“Het instorten van de valutamarkt kostte me mijn baan, nu leef ik van buitenlandse valuta”

Dat dit zo voorbij kan zijn, ondervond de 46-jarige Millie. Tot 2003 had ze een goede job als bankier, nu leeft ze van geld dat familieleden in het buitenland overmaken. De ironie ontgaat haar niet: “Het instorten van de valutamarkt kostte me mijn baan, nu leef ik van buitenlandse valuta.” Leven in Zimbabwe is overleven geworden. Ook de voormalige bankier moet nu dagelijks voedsel en levensmiddelen bij elkaar sprokelen. “Melk, brood, meel, rijst, vlees en groenten zijn er nauwelijks, of schreeuwend duur. Alle levensvreugde is verdwenen.” Als er al eten is, valt het bereiden van een maaltijd ook niet mee. Door de voortdurende stroomstoringen moet er soms op de vreemdste tijden gekookt worden. Om twee uur 's nachts bijvoorbeeld. “We zijn aangevoerd op brandhout, maar dat raakt snel

op. Om brandhout uit te sparen ben ik maar overgegaan op vasten”, schrijft Millie. “Ik voel me vaak duizelig en moe. Ik weet niet of dat daarvan komt.”

Taurai (48) woont zo'n 100 kilometer buiten Harare. Zoals de meeste geïnterviewden heeft hij niets met politiek. “Door de omstandigheden ben je gedwongen om voor de oppositie te zijn, of beter gezegd: tegen de regering”, vat Taurai het politiek denken van veel Zimbabwanen samen. “Politici versterken alleen maar het dagelijks leven. Elke ochtend word je wakker in de hoop dat er nu écht iets gaat veranderen. Maar helaas.” In het openbaar zal zal Taurai zoiets nooit zeggen: “Dat is niet veilig, zelfs niet achter gesloten deuren. Ik ga zelden naar openbare bijeenkomsten en beperk mijn sociale contacten tot een minimum.” Taurai werkt als beveiliging en moet van zijn bescheiden salaris zeven monden voeden. “Ik kan mijn kinderen niet altijd

drie keer per dag te eten geven”, zegt hij ietwat gegeneerd. Hij bevestigt het beeld van lege planken in de supermarkt en lange rijen voor basisbehoeften. “Veel goederen worden niet eens uitgepakt, maar via de achterdeur verkocht aan de hoogsteieder. Onder het oog van politie. Ik weet vandaag niet hoe ik morgen aan eten moet komen, maar ik dank God op mijn blote knieën dat we weer een dag hebben overleefd.” In Zimbabwe zijn veertigers hoogbejaard. Het land heeft de laagste levensverwachting ter wereld: 37 jaar voor mannen, vrouwen worden gemiddeld niet ouder dan 34. Grote uitzondering is president Mugabe zelf, die in februari 84 wordt.

“Ik vertrouw niemand en al helemaal geen journalist”

De wanhopige situatie drijft veel Zimbabwanen ertoe hun land te verlaten, hopen op een beter bestaan. De *lucky few* pakt het

Tomatenverkopers: "Melk, brood, rijst, groenten en vlees zijn er nauwelijks"

vliegtuig. Het merendeel kruipt door een gat in een hek. Naar schatting woont een kwart van de oorspronkelijke 15 miljoen Zimbabwanen nu buiten de landsgrenzen. Alleen in Zuid-Afrika komen er dagelijks al zo'n drieduizend aan.

Een van hen is T.J., een twintiger die in februari 2006 de grenspost aan de Limpopovier trotsert. De kennismaking verloopt moeizaam: "Ik vertrouw niemand en al helemaal geen journalist." Uiteindelijk wil hij toch zijn verhaal doen: "Als je zwerft niet mijn volledige naam te publiceren." Hij vreest dat zijn familie dan ten dode opgeschreven is.

T.J.'s houding is typerend. Wie met Zimbabwanen praat, krijgt onherroepelijk te maken met angst en argwaan – ook in den vreemde. Dat komt deels door de wet 'Onderschepping van Communicatie', die in augustus is aangenomen. Daarmee kan in theorie elk telefoontje worden afgeluisterd en iedere postkaart worden onderschept. "De 'oude man' is gek geworden", vindt T.J. De naam Mugabe vermijdt hij consequent. Hij durft amper te telefoneren naar het thuisfront. "Veel verder dan 'hallo, hoe gaat het?' gaat zo'n telefoongesprek niet. Stel dat iemand ze over politiek hoort praten, dan worden ze zo aangegeven. Echt, zelfs familieleden en vrienden geven elkaar aan, in ruil voor een grijpstuiver of wat eten." T.J. vertelt hoe hij na wat omzwervingen in Kaapstad terecht kwam en daar een kamer deelt met zes andere vluchtelingen. "Ik heb een universitair diploma," zegt hij, "maar zelfs daar kom je in Zimbabwe niet mee aan

de bak. Zeker niet als je niet loyaal bent aan de regering."

"Ik ben geen gelukszoeker, ik wil gewoon rust aan mijn kop"

Ook Zuid-Afrika is geen land van melk en honing gebleken, maar T.J. is dankbaar voor de 1.000 Rand (100 euro) die hij illegaal verdient in een call center. "Zuid-Afrikaanse werknemers krijgen 4.000, maar ja: het is *take it or leave it*", zegt hij schouderophalend. "Ik ben ver van huis en verdien nagenoeg niks. Of ik tevreden ben? Dat is een pijnlijke vraag. Ik zou liever in Zimbabwe zijn, maar dit is de enige manier om mijn familie in leven te houden. Ik ben geen gelukszoeker, ik wil gewoon rust aan mijn kop."

Na aftrek van de huur en wat boodschappen houdt T.J. maandelijks tussen de 150 en 200 Rand over om naar Zimbabwe te sturen. Dat gaat niet via een normale overboeking: "Dan houd je niks over! De Zimbabwaanse Reserve Bank rekent belachelijke wisselkoersen." Via een complex netwerk van kennissen en bevriende vrachtwagenchauffeurs worden zijn 20 euro maandelijks het land uitgesmokkeld. "Daar kan mijn familie dan wat maïsmaltijden van kopen. In de jaren negentig konden we eens in de zoveel tijd naar de bioscoop, nu mogen we al blij zijn als onze magen gevuld zijn."

Voor dit artikel is met tientallen Zimbabwanen gesproken. In Kaapstad en, middels ietwat cryptische e-mails, in Zimbabwe. Al durft men het niet altijd hardop te zeggen,

over de oplossing voor de misère is men eensgezind: "de 'oude man' moet weg." Maar waar blijft de bevrijdingsstrijd? Waarom is er geen georganiseerd verzet? Het zijn vragen die veertiger Erasmus regelmatig bezighouden. "We zijn gewend geraakt aan onderdrukking", licht hij toe, rijdend door zijn nieuwe woonplaats Kaapstad. "De onderdrukker is alleen van kleur veranderd." Zelfs de gevreesde geheime dienst CIO is een erfenis uit de tijd van blanke overheersing onder de vlag van Rhodesië. "We hebben in 1980 wel onafhankelijkheid gekregen, maar we wachten nog steeds op vrijheid", aldus Erasmus, die al een paar jaar voor de Zuid-Afrikaanse overheid werkt als medisch wetenschapper.

"Als ze een internationaal bekende oppositieleider kunnen mishandelen, wat kunnen ze dan wel niet doen met de gewone man?"

Twee decennia ZANU-indoctrinatie onder Robert Mugabe heeft de bevolking murw gemaakt, vermoedt Erasmus. De partijslogans *ZANU ndeyeropa* en *ZANU chiroro* doen rillingen over Zimbabwaanse ruggen lopen. In deze leuzen omschrijft regeringspartij ZANU-PF zichzelf, vrij vertaald, als 'partij van bloed(vergieten)' en 'partij die corrigeert'. De mishandeling van oppositieleiders als Morgan Tsvangirai is daar een voorbeeld van, vindt Erasmus. Tsvangirai, voorman van de Beweging voor Democratisering MDC, werd dit voorjaar gearresteerd nadat hij had opgeroepen een plaatselijk ingesteld verbod op politieke bijeenkomsten te

negeren. De politie greep hard in tijdens de protestmars, er viel een dode en meer dan honderd demonstranten werden opgepakt. Tsvangirai liep een schedelbreuk op, als gevolg van mishandeling door de politie. "Als ze dit kunnen doen met een internationaal bekend figuur, wat kunnen ze dan wel niet doen met de gewone man?"

Onder operatie *Murambatsvina*, 'Weg met het vuil', zijn in 2005 honderdduizenden krottenwijkbewoners dakloos gemaakt door bulldozers van de regering. De vrije pers is monddood gemaakt, oppositieleden zijn gemarteld en vermoord en boerderijen met geweld onteigend.

Tapiwa, een jeugdvriend van Erasmus, weet er alles van. Ook hij woont nu in Zuid-Afrika, in de wijnplaats Stellenbosch. Hij woont en werkt er – illegaal – op een aardbeienkwekerij. "Kom binnen", zegt Tapiwa bij de voordeur van zijn piepkleine woning op het uitgestrekte erf. Hij babbelt even met Erasmus, die binnenkort weer naar 'Zim' afreist. "Nee, ik kan echt niet meer voedsel meenemen", verontschuldigt Erasmus zich. "Ik heb al twaalf flessen kookolie bij me. Meer wekt argwaan bij de *road blocks*."

De witgepleisterde muren zijn kaal, op een voetbalposter boven Tapiwa's eenpersoonsbed na. Op de grond staan een tv en een elektrisch kookstelletje. "Ik mag niet mopperen", aldus Tapiwa gelaten. Hij oogt neerslachtig. Als MDC-activist weet hij als geen ander waartoe de regering in staat is. "Ons dorp in het heuvelachtige oosten is een MDC-bolwerk", vertelt hij. "Toch kun je alleen stiekem 's nachts verkiezingsposters ophangen. Elk gehucht heeft z'n verklikkers."

"Mugabe zal wel weer winnen op de manier die hij gewend is: met geweld"

Tapiwa is drie keer opgepakt, ondervraagd en gemarteld. Dan moest hij drie dagen in een donkere, vochtige cel doorbrengen: "De langste dagen van mijn leven." Met name aan de herhaaldelijke verhoren bewaart hij angstige herinneringen. "Ze zetten je naakt in een stoel, voor een half uur intensieve ondervraging."

Het is MDC-beleid om eerlijk antwoord te geven op vragen, ook als er namen en rugnummers worden gevraagd. "We zijn een democratische organisatie en hebben niks

te verbergen", verduidelijkt Tapiwa. "Klappen krijg je toch wel. De agenten slaan het liefst met rubberen knuppels onder je voetzolen. Dat laat geen sporen achter, maar doet verrekke zeer. Ik dacht steeds: wacht maar, onze tijd komt nog wel. Wij vechten met argumenten, zij met vuisten. Ik denk dat wij uiteindelijk winnen."

Toch voorziet hij voor de komende verkiezingen in 2008 nog geen veranderingen. "Mugabe zal wel weer winnen op de manier die hij gewend is: met geweld." Na de mishandeling van Tsvangirai in maart en toenemende bedreigingen aan zijn eigen adres, zag Tapiwa geen andere uitweg dan Zimbabwe te verlaten. "Het is alsof je een brandend huis ontvlucht. Je denkt niet aan bezittingen. Het ergste is dat je ook familie moet achterlaten."

Het geld dat hij op de aardbeienkwekerij verdient, gaat zoveel mogelijk naar zijn vrouw en drie kinderen. "Meer kan ik niet voor ze doen. Engelse Ponden en Zuid-Afrikaanse Randen houden de Zimbabweaanse economie draaiende."

Erasmus, die het gesprek tot dan toe zwijgzaam volgt vanuit de deuropening, valt vrij abrupt in de rede. "Ben je klaar?" Een jonge landarbeider, met een Manchester United-shirt en honkbalpetje, stapte de kamer binnen. "Laten we gaan", oppert Erasmus ietwat nerveus. In de auto naar Kaapstad legt hij uit dat de man uit Zimbabwe komt, maar dat ze nog niet weten of hij 'oké' is. "Die CIO zit overal. Ik sta er niet graag bij stil, maar je moet voorzichtig zijn met wat je zegt en tegen wie." *ZANU chiroro*. ZANU corrigeert, ook in het buitenland.

Inflatie: bankbiljetten van twee ton, mét vervaldatum

Wat zou jij doen met een miljoen?

Vanwege de torenhoge inflatie gaan de prijzen van levensmiddelen soms een paar keer per dag omhoog. Veel goederen zijn alleen nog te koop op de zwarte markt. Afgerekend wordt er vooral met coupons van 200.000 dollar, waar een vervaldatum op staat afgedrukt. Een banaan kost 31.000 Zimbabweaanse dollars, een brood 400.000 en een lokaal biertje een half miljoen (reken voor Heineken of Amstel het drievoudige). Een fles van 2 liter bakolie kost 2 miljoen. Voor wie dit niet kan betalen zijn er ook 'navulverpakkingen', zakjes bakolie ter grootte van een condoom, voor zo'n 230.000 dollar. Condooms zijn trouwens wél betaalbaar: vijftig 'Zimdollar' per drie. *Family planning* (veilige seks) wordt namelijk gesubsidieerd door de Verenigde Staten. Een van de weinig lichtpuntjes, in een land waar ruim 30 procent van de volwassen besmet is met het hiv-virus.

Vergrijzing helemaal niet onbetaalbaar

“Je moet het héle plaatje willen zien”

TEKST ROB JANSSEN

Met het zojuist verschenen rapport ‘De Vergrijzing Betaalbaar’ zet het Wetenschappelijk Bureau van de SP de vergrijzingsdiscussie in een verrassend nieuw daglicht. Waar doorgaans alarmerende geluiden klinken over de kosten die de vergrijzing in de toekomst met zich mee gaat brengen, legt deze studie de gangbare aannames, vooronderstellingen en interpretaties kritisch onder de loep. “De munitie om de solidariteit af te breken wordt niet geleverd door feitelijke ontwikkelingen of door wrijving tussen ouderen en jongeren,” zegt onderzoeker en auteur Nico Schouten, “maar door de retoriek van politici.”

Nico Schouten

“Ik zag laatst in een of ander praatprogramma op tv een man die vertelde dat hij wilde emigreren. Omdat hij geen zin had om aan ‘die babyboomers’ mee te betalen. Woést kan ik worden over

zo’n uitspraak”, zegt Nico Schouten, onderzoeker van het Wetenschappelijk Bureau van de SP en auteur van het onlangs verschenen rapport ‘De Vergrijzing Betaalbaar’. “Het idee dat jongere generaties op den duur steeds meer moeten gaan opdraaien voor ouderen, is ten eerste gebaseerd op gebrekkige informatie. Ten tweede is zo’n opmerking een uitvloeisel van het cynische ‘ieder voor zich’-gedachtegoed, dat iedere solidariteit ondermijnt.”

In het voorjaar van 2006 publiceerde het Centraal Planbureau (CPB) een rapport met een alarmerende strekking: bij ongewijzigd beleid zou de vergrijzing onbetaalbaar worden. Er zou grote druk op de belastinginkomsten komen te staan, waardoor de economie enorme schade zou gaan oplopen. Het rapport staat niet op zich: het doembeeld van de vergrijzing als toenemend blok aan het been van de samenleving duikt her en der op. In tal van studies en publicaties

wordt de alarmklok geluid over de betaalbaarheid van de AOW.

“Waarom zou je de economische groei niet mede ten goede laten komen aan de opvang voor de kosten van de vergrijzing?”

Nico Schouten bestudeerde de stroom rapporten en artikelen grondig en deed een opmerkelijke ontdekking. “Ik merkte dat het cijfermateriaal en de statistische gegevens van het CPB op zichzelf helemaal niet zo alarmerend zijn. Het verontwaardigende aspect komt, vreemd genoeg, pas om de hoek kijken door de conclusies die getrokken worden. Ik ontdekte dat het CPB ‘voorveronderstellingen’ heeft gehanteerd, die we helemaal niet hoeven te hanteren.

Zo zijn de opstellers van het rapport er bijvoorbeeld van uitgegaan dat de collectieve lastendruk niet mag stijgen.

Als reden daarvoor wordt opgegeven dat een hogere lastendruk leidt tot een lager arbeidsaanbod, omdat arbeid minder zou lonen. Met andere woorden: mensen gaan meer werken, naarmate ze daar netto meer aan overhouden.

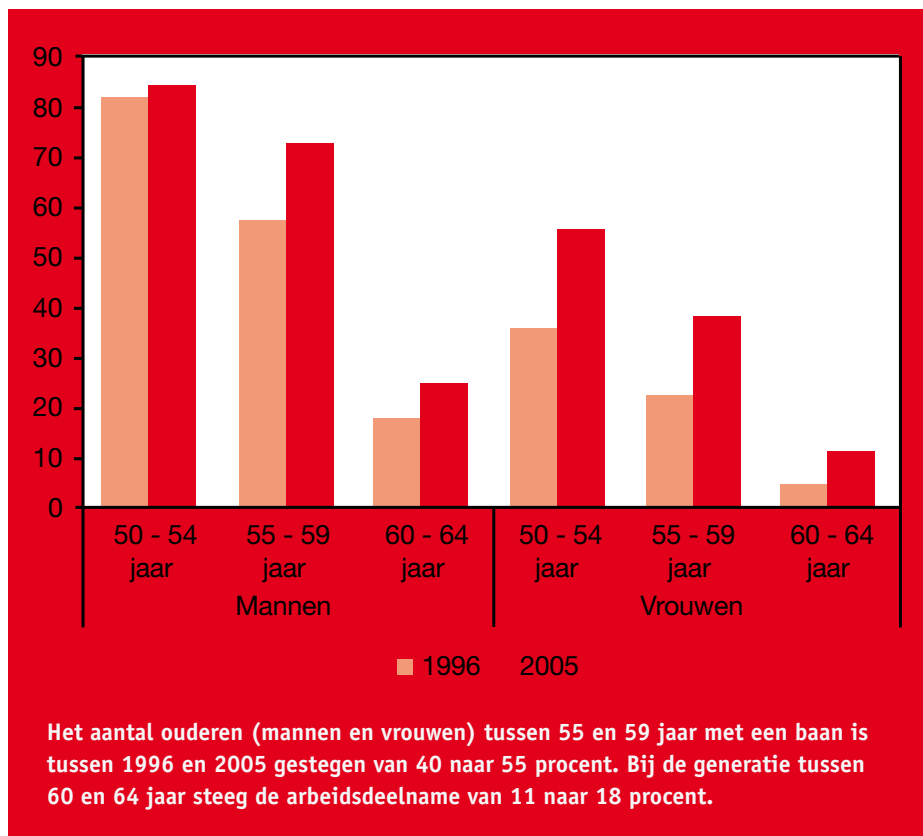
Kijk, het kan best dat iemand bij lastenverlichting meer gaat werken. Maar de reden daarvoor kan bijvoorbeeld heel goed zijn om in de toekomst eerder met pensioen te kunnen gaan, of om een wereldreis te gaan maken. Als dat het geval is, dan leidt lastenverlichting op de langere termijn dus juist tot een daling van het arbeidsaanbod. Dan is het effect dat mensen meer gaan werken maar tijdelijk. De praktijk heeft geleerd dat de collectieve lastendruk zowel binnen als tussen landen kan variëren, zonder dat het noemenswaardige gevolgen heeft voor de economische ontwikkelingen op de langere termijn. Er zijn heel veel factoren die daarbij een rol spelen. Dus eenvoudigweg stellen dat hogere lasten leiden tot minder werken en dus slecht zijn voor de economie, is écht veel te simpel."

Ook opmerkelijk vond Schouten de CPB-aanname dat alle generaties - over hun hele leven gezien - in gelijke mate moeten profiteren van overheidsuitgaven via collectieve lasten. "Ook dit issue wordt als vanzelfsprekend aangenomen; alsof er geen politieke discussie over mogelijk is. Dat bestrijd ik. Het is verder niet zo, dat de economische groei alleen maar ten goede aan de consumptie moet komen, zoals het CPB veronderstelt. Dat is eenzijdig. Waarom zou je economische groei niet mede ten goede laten komen aan de opvang voor de kosten van de vergrijzing? Dat is een politieke keuze."

Er zit veel ruimte tussen statistische gegevens en prognoses en hun interpretaties. Daarbij komt dat allerlei effecten van vergrijzing helemaal niet in de cijfers worden meegenomen. Mogelijk verlaagt de vergrijzing de criminaliteitscijfers, de verkeersdruk en de druk op de kinderopvang. Dit soort effecten past niet gemakkelijk in modellen, maar moet wel worden meegenomen.

(uit: *De Vergrijzing Betaalbaar*)

Als gevolg van de economische hoogconjunctuur spitst de vergrijzingsdiscussie

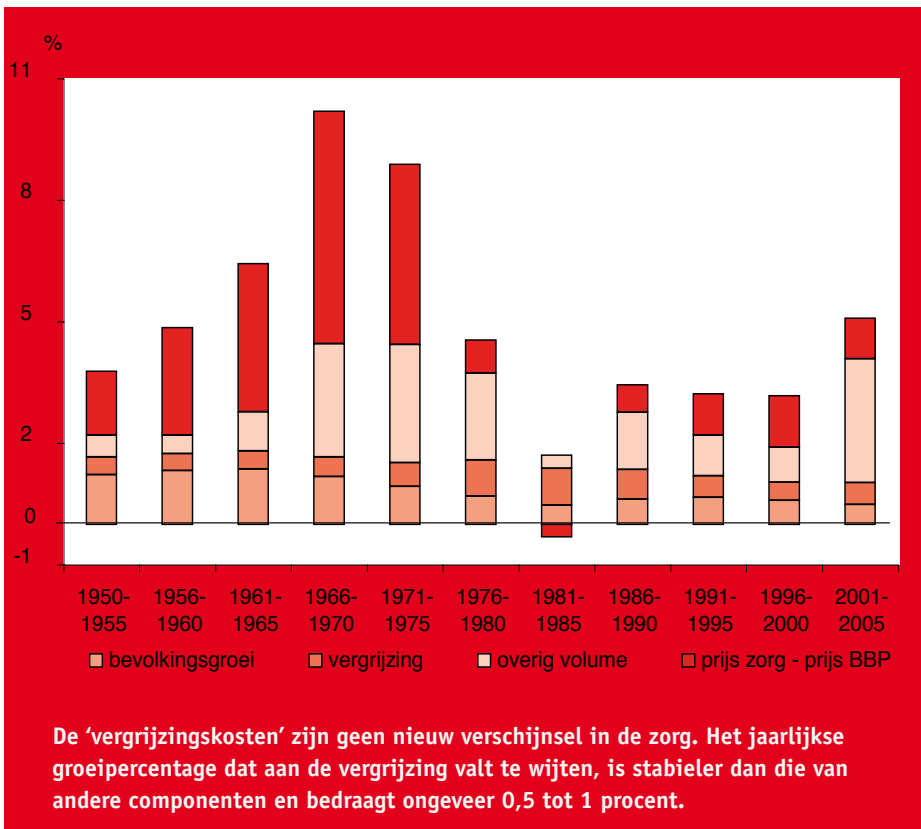
zich momenteel vooral toe op de arbeidsmarkt. Over vier jaar bereikt de eerste lichte van de babyboomgeneratie de leeftijd van 65 jaar; een aanzienlijk deel gaat echter in de jaren daaraan voorafgaand met vroegpensioen. Tegen die achtergrond duiken er in toenemende mate pleidooien op om de AOW-leeftijd te verhogen en vroeger pensionering onaan-trekkelijk te maken. Immers: de tekorten in bepaalde sectoren van de arbeidsmarkt kunnen er onder meer voor zorgen dat productie wordt verplaatst naar het buitenland.

Tekort aan arbeidskrachten kan ook worden toegeschreven aan gebrekkige investeringen in onderwijs

Maar, zo stelt 'De Vergrijzing Betaalbaar', deze ontwikkelingen zijn niet simpelweg te wijten aan de pensioenregelingen; de pensioneringsgolf was te voorzien. Het tekort in het arbeidsaanbod kan met hetzelfde recht toegeschreven worden aan een gebrek aan tijdige investeringen in scholing van jongere werknemers. Werkgevers hielden en houden te weinig rekening met de beschikbaarheid van

arbeid, die zij vooral zien als een afgeleide van de bedrijfsstrategie. Daar komt bij, dat de overheid juist op het gebied van onderwijs een rigide bezuinigingspolitiek voerde. Cijfers van het CBS laten zien, dat de arbeidsdeelname onder ouderen bovendien juist is toegenomen. Kortom: het arbeidsaanbod is er wel, maar de vraagzide liet het afweten.

Kijken we naar de zorgsector, dan wordt door politici maar al te vaak gesuggereerd dat de vergrijzing de zorg straks onbetaalbaar maakt. Natuurlijk: de vergrijzing leidt tot een stijging van de uitgaven in de zorg. Maar daartegenover staat ook een stijging van de inkomsten. Immers: door de groei van het cluster 65-plussers stijgt logischerwijs ook de bijdrage uit die groep aan de collectieve financiering en bovendien is de verwachting dat hun gemiddelde inkomen stijgt. De uitgavenstijging voor de vergrijzing wordt zelfs voor een flink deel hierdoor gecompenseerd, zo blijkt. Daarnaast zijn er in de zorg de nodige besparingen mogelijk, door het aanpakken van bureaucratie in de organisatie en financiering bijvoorbeeld. Ook grote en dure managementlagen en kosten voor

medicijnen zouden onder de loep genomen kunnen worden.
Schouten: "De uitgavenstijging als gevolg van de vergrijzing is feitelijk helemaal niet zo alarmerend of dramatisch: het gaat maar om een kwart tot een derde van de totale groei van de zorguitgaven. Dus als je objectief kijkt naar de ontwikkelingen, de cijfers en de statistieken, is er geen reden om leeftijdsgroepen tegen elkaar op te zetten en de solidariteit te ondermijnen."

Er is een groot verschil tussen een arme jongere die klaagt dat hij moet bijdragen aan de hypotheekrenteaftrek voor een miljonair en een rijkere jongere (of een van rijkdom dromende jongere) die klaagt dat hij moet bijdragen aan de koopkracht van een AOW'er met een klein pensioen, of aan meer hulp voor een gehandicapte.
(uit: *De Vergrijzing Betaalbaar*)

Schouten: "Wat je ziet, is dat de baby-boomgeneratie steeds vaker wordt aan-

gevallen op de stijgende kosten van de vergrijzing. Jong versus oud; dat is het beeld dat vaak wordt neergezet. Maar volgens mij kun je helemaal niet spreken over 'de jongeren' en 'de ouderen'. Visies op de samenleving zijn namelijk niet gebonden aan leeftijden. Dat kun je opmaken uit opiniepeilingen en verkiezingsuitslagen. Ook de leeftijds-samenstelling van de leden van politieke partijen is een indicatie voor mijn stelling dat het geen zin heeft om over jong en oud als twee homogene groepen te praten. De munitie om de solidariteit af te breken wordt dus niet geleverd door de feitelijke ontwikkelingen of onderlinge wrijving tussen jongeren en ouderen, maar door de retoriek van politici. "Ik ben ervan overtuigd dat ons land rijk genoeg is om de stijgende kosten van de vergrijzing op te vangen," zegt Nico Schouten. "Het sleutelwoord is solidariteit. Dat is precies het tegenovergestelde van wat nu vaak gebeurt, namelijk het wegzetten van ouderen als een aparte groep. Je moet het gehéle plaatje willen zien."

Het rapport 'De Vergrijzing Betaalbaar' is verkrijgbaar via de SP-webwinkel (www.sp.nl/service/goederen/shop.php) en kost 3,25 euro.

Het is tevens in PDF-formaat te downloaden op: www.sp.nl/service/rapport/

FOTO GOVERT DE ROOS

"Vergrijzing is niet alleen een zorg voor de samenleving, maar vooral ook een zegen. Daarin werd ik bevestigd door een artikel van professor Wim Derks, econoom van de universiteit van Maastricht. Door het wegvallen van een grote groep ouderen op de arbeidsmarkt, zouden jongeren veel meer mogelijkheden krijgen. Fileproblemen zouden zich minder vaak voordoen, omdat ouderen niet meer noodgedwongen op bepaalde tijden de weg op moeten. Zo zijn er nog veel meer voordelen van de vergrijzing te bedenken. Extra argumenten voor de opvatting dat de komende vergrijzing geen reden is tot klagen, maar een plicht om na te denken over hoe we omgaan met een veranderende samenleving. Dat betekent dat we moeten praten over geld, maar ook over de andere politieke keuzes die gemaakt moeten worden. 'De Vergrijzing Betaalbaar' bewijst met name mijn stelling dat de AOW betaalbaar is. Daarnaast blijf ik me onverminderd inzetten voor de opvulling van een aantal

hiaten in de AOW. Zoals het AOW-gat, dat ontstaat als mensen zich vanuit het buitenland in Nederland vestigen óf na een buitenlandse periode terugkomen. Ook door de afschaffing van de AOW-toeslag in 2015 kunnen straks veel mensen in de problemen komen. Dat moeten we zien te voorkomen."

Fons Luijben, woordvoerder Ouderen van de SP-Kamerfractie

Van het (meter)kastje naar de muur

TEKST HERMAN DAMVELD FOTO AFAGEN/FLICKR.COM

Help, het klimaat wordt bedreigd! De roep om duurzaamheid en energiebesparing is actueler dan ooit. De burger moet het voortouw nemen, daarbij gestimuleerd door de overheid, zo hoorden we op Prinsjesdag. Tribunemedewerker Herman Damveld voelde daar wel voor, maar stuitte op onvermoede obstakels.

Sinds kort is onze nieuwbouwwoning in Groningen af. Er was inspraak bij de bouw: een mooie kans om een energiezuinig huis te verwezenlijken. In onze wijk Paddepoel-Zuid gaat het om zo'n 150 huizen. De projectontwikkelaar, woningbouwvereniging In, presenteerde een prachtig plan om de huizen te verwarmen via een warmtepomp. Dat komt erop neer dat je in de zomer overvloedige warmte de grond inpompt en die 's winters gebruikt om het huis te verwarmen. Mijn vriendin en ik zagen het helemaal zitten. De elektriciteit voor de pomp wilden we halen uit zonnepanelen op het dak, die voldoende stroom opwekken om ook in de rest van onze behoefte te voorzien. Zo wilden we een klimaatneutrale woning verwezenlijken.

"Waterzijdig inregelen? Wablief?!"

Op een bijeenkomst met de huizenkopers zou een medewerker van een technisch bureau het plan met de waterpomp toelichten. Hij kwam echter weinig verder dan de mededeling dat de technische uitleg van het warmtepompsysteem te ingewikkeld was voor de kopers. Dat daar uitstekende voorlichtings-dvd's voor bestaan, wist hij kennelijk niet. Het resultaat laat zich raden: als kopers zich niet serieus genomen voelen, haken ze af. Dit mooie energiezuinige plan stierf dan ook een snelle dood.

Er sneuvelden meer goede ideeën. Ons oog viel bijvoorbeeld op het zogeheten 'waterzijdig inregelen', waarbij de centrale verwarming optimaal wordt afgesteld. Dat geeft al snel een besparing van vijftien procent. De reactie van de aannemer,

nota bene van een gerenommeerd bedrijf: "Waterzijdig inregelen? Wat houdt dat in?" Toen ik het hem uitlegde, reageerde hij met: "Doen we niet, want het hoeft niet." "En als ik het toch laat doen?" "Dan vervalt de garantie op uw CV." Daar konden we het mee doen.

'Laat de zon niet voor niets opgaan'

Het plaatsen van zonnepanelen op een plat dak bleek wel toegestaan. Daar moet dan wel rekening mee gehouden worden in de meterkast. Ook daar had de aannemer geen kaas van gegeten. Voordat we de geschikte meter hadden, waren we maanden verder.

De firma die de zonnepanelen installeerde, heeft als motto: 'Laat de zon niet voor niets opgaan'... Toepasselijk, want wie argeloos te veel zonne-energie opwekt, blijkt er geld op toe te moeten leggen. Volgens de energiewet mogen huishoudens zelf duurzame energie opwekken. De overheid heeft daar een grens voor opgesteld van 3.000 kilowattuur, iets minder dan het gemiddelde jaarlijkse

stroomgebruik van een huishouden. Bij het opmaken van de jaarnota wordt de geproduceerde hoeveelheid zonnestroom afgetrokken van de kilowatturen (kWh) die iemand van het net heeft betrokken. Dat heet salderen. Daartoe moet je wel een officieel verzoek indienen bij de netbeheerder. Pas als dat verzoek gehonoreerd is, kan het salderen beginnen.

Wek je echter per ongeluk meer zonnestroom op dan het maximum van 3.000 kWh, dan verander je plots van consument in 'producent'. Je moet dan betalen voor het transport van de zonnestroom over het energienet. U voelt het al aankomen: de transportkosten zijn hoger dan wat je ervoor terugkrijgt. Wij hebben daarom noodgedwongen minder zonnepanelen laten plaatsen dan we eigenlijk wilden. Deze zullen jaarlijks gemiddeld zo'n 2.200 kWh leveren. Zo hoeven we bij een goede zomer tenminste niet te vrezen voor boetes vanwege overschrijding van de maximaal toegestane stroomproductie. Energiezuinig bouwen is een mooi streven, maar heeft in de praktijk nog heel wat voeten in de aarde. •

FOTO JEAN-PIERRE JANS / HOLLANDE HOOGTE

“Sinds ik begon, heb ik de vetzucht zien toenemen”

Veertig jaar gymnastiek op school

Staatssecretaris Jet Bussemaker (PvdA) van Volksgezondheid, Welzijn en Sport wil extra investeren in sport. Ze wil dat Nederland over vier jaar twintig procent meer internationale toptalenten in huis heeft. Bovendien moeten zo'n 2.500 'combinatiefuncties' gecreëerd worden, voor beroepskrachten die zowel bij de sportclub als op school ingezet kunnen worden. Interessante plannen, maar wat is er gebeurd met de oude vertrouwde gymnastiekleraar? Voormalig gymnastiekleraar Humphrey van Haver, tevens bekend basketbalcoach, blikt terug op veertig jaar gymles op school. “Er moet een aparte minister voor Sport komen.”

TEKST FRANK WERKMAN FOTO'S

Na zijn opleiding aan de Haagse Academie voor Lichamelijke Opvoeding (HALO) ging Humphrey van Haver (65) in 1967 aan de slag als gymnastiekleraar. “Nooit een moment spijt van gehad”, zegt hij nu. Door de combinatie met het trainen en coachen van basketbalteams was hij uitstekend in staat om de verschillen in

de sport- en schoolwereld te observeren. Hij zag hoe het onderwijs op het gebied van lichamelijke opvoeding evolueerde, om niet te zeggen: verarmde.

“Toen ik aan de HALO begon en er gezegd werd dat ik zou worden klaargestoomd voor het onderwijs, dacht ik: dat

is niets voor mij. Ik had verwacht dat ik iets actievers zou kunnen gaan doen. Maar vanaf het eerste moment dat ik op een school aan het werk was, vond ik het leuk. En ik ben het steeds leuker gaan vinden. Je hebt met jeugd te maken, je staat midden in de maatschappij. De kinderen waren daar een onderdeel van en

gymnastiekonderwijs was een bron van inspiratie en informatie. Alles kon toen nog eigenlijk.

Bij de introductie van de Mammoetwet, eind jaren zestig, ging het mis. Door de nieuwe schoolvormen raakten uitstevende opleidingsvormen als mulo, hbs en mms in de vergetelheid – en daarmee hun rol in het maatschappelijk leven. Kijk, Nederland is een handels- en doorvoerland. Maar al gauw spraken we geen vreemde talen meer, omdat die op school werden genegeerd. Voor lichamelijke opvoeding gold een soortgelijke ontwikkeling.

Door bezuinigingen werden op de basisschool vakken als muziek, tekenen, handarbeid en ook gymnastiek weggesaaneerd. Dat laatste werd gaandeweg overgelaten aan de gewone docenten – het begin van het einde. In de brugklassen kreeg je leerlingen die nog nooit iets aan lichaamsbeweging hadden gedaan. Een koprol konden ze nog niet maken en dat was menigeen ook aan te zien. Sinds ik in dit vak ben begonnen heb ik bijna jaarlijks de vetzucht zien toenemen. Er kwamen steeds meer dikke kinderen, die om die reden ook niet al te enthousiast waren om deel te nemen aan de gymnastieklessen. Tegelijkertijd werden de klassen groter: van achttien naar dertig leerlingen. Daardoor kon er geen individuele aandacht meer worden gegeven.

De veranderingen die door de Mammoetwet waren opgelegd, bleken gaandeweg bepaald geen verbeteringen. Er kwamen minder docenten, minder uren. Ondanks het adagium dat lichaam en geest een ondeelbare eenheid zijn en dat in een gezond lijf een goede *spirit* zit, werd er beknipt.

Op de scholen viel het misschien nog wel mee, als je het vergelijkt met het straatbeeld. Vroeger had je overal speelveldjes. Daar werd voetbal en anderszins aan sport en beweging gedaan. Maar die plekken verdwenen door bebouwing, het snoeimes deed de rest. Kijk maar eens naar allerlei accommodaties. Sporthallen en -zaaltjes moeten om vijf uur 's middags dicht, want de conciërge moet naar huis. Er is geen geld om er iemand neer te zetten die de deur openhoudt.

“Vroeger werd er fysieke arbeid verricht. Nu doen machines het werk. Dat vraagt om een sportieve aanpassing.”

Dat betekent dat wie wél wil sporten er niet terecht kan. Het zou juist het tegenovergestelde moeten zijn. Meer fondsen om de zaak toegankelijk te houden en er zelfs professionele medewerkers neer te zetten om deskundige begeleiding te verzorgen. Daar is de gezondheid van de mensen bij gebaat.

Tja, en de sportverenigingen draaien allemaal op vrijwilligers. Voor hen zijn er natuurlijk ook grenzen aan hun inzetbaarheid. Voor naschoolse opvang geldt dat ook. Die tijd tot papa of mama de kinderen komt halen, zou mooi kunnen worden besteed aan lichamelijke opvoeding en sport. Met dat idee heeft al die jaren nooit iemand iets gedaan. Terwijl de voordelen evident zijn: kinderen die bewegen, zijn gezonder en bereiden zich voor op een toekomst waarin die elementen dagelijkse kost zijn.

Het is een klassieke theorie dat sport verbreedert, maar ik geloof er wel in. Sterker nog, ik denk dat allerlei integratieprocessen zouden worden bespoedigd als er een betere basis voor sportbeoefening wordt gelegd. Als alle bevolkingsgroepen gezamenlijk in actie kunnen komen, hoeven er over tien, vijftien jaar geen Marokkaanse en Turkse verenigingen en dergelijke meer te zijn in ons land. Het levert bovendien, zoals gezegd, over de hele linie een betere gezondheid op. Hier ligt wellicht een rol voor de gymnastiekleraar. Velen van hen zijn vroeger decaan geweest. Ze verstaan het vak om in een informeel kader, ontspannen, met kinderen te praten. Dat kan heel goed de druk tussen verschillende groepen wegnemen.

In Den Haag is ooit een proef gedaan met één uur gymnastiek per dag. Op basis van een onderzoek dat aantoonde dat de schoolprestaties beter worden als de leerlingen fitter zijn. Maar helaas is dat gesneuveld door gebrek aan financiën. In Amerika wordt op de *High School* elke dag aan sport gedaan. Desondanks zie je

daar wel héél erg veel dikke jeugd. Maar het uitgangspunt is prima.

Het belang van sport en gymnastiekonderwijs zou in mijn ogen het beste behartigd kunnen worden door een minister voor Sport aan te stellen, zowel voor de topsport als de breedtesport. Eventueel in combinatie met Jeugdzaken. En dan niet zo eentje als in de vroegere DDR, die het puur uit propaganda-overwegingen deed. Kijk, nu vallen sport en lichamelijke opvoeding onder verschillende ministeries: VWS en Onderwijs. In de begroting van VWS wordt het schoolvak gymnastiek niet apart vermeld. Maar bijvoorbeeld musea, media en muziek zijn wel wat anders dan de sportsector.

Kijk, vroeger werd er in bepaalde sectoren zware fysieke arbeid verricht, denk maar aan de Rotterdamse havens. Mensen kwamen 's avonds kapot thuis. Nu doen machines het werk, de mensen worden alleen geestelijk moe. Dat vraagt om een sportieve aanpassing. Ook voor vrachtwagenchauffeurs bijvoorbeeld. Die zitten de hele dag alleen maar, die zouden ook fysieke training nodig hebben. Scheelt misschien ook in het aantal ongelukken. Oké, er zijn sectoren die wel aandacht besteden aan fitheid van het personeel. Bij de overheid en grote bedrijven zie je fitnessruimtes waar werknemers terecht kunnen. Dat is goed. Maar vaak komen daar mensen die buiten hun werk ook al iets aan sport en bewegen doen. Die investeringen zouden overal gedaan moeten worden.” •

Humhrey van Haver

FOTO FEWDOR

Leonie van Tongeren (20) woont in Nijkerk en is lid van het landelijk bestuur van ROOD. Ze werkt parttime bij een onderzoeksbureau en studeerde een tijdje humanistiek in Utrecht. “Die studie ging over heftige, filosofische zaken. Dat hakte er zó hard in bij mij, dat ik ermee stopte. Zeker; ROOD pakt ook heftige onderwerpen op, maar daar bekijken we het praktisch en probleemoplossend. Dat ligt me beter.”

FOTO KAREN VELDKAMP

Hoe lang ben je al lid van de SP?

“Sinds 2005.”

Heb je hobby's?

“Mijn grootste hobby is eigenlijk ROOD. Daarnaast lees ik graag romans met enige diepgang, geen boeketreeks, en ga ik graag naar popconcerten.”

Wat is je favoriete plek op de wereld?

“Ik was afgelopen zomer in Indonesië en raakte erg gecharmeerd van de mensen daar. Ze zijn zo vriendelijk, terwijl ze toch zo weinig hebben.”

Wat brengt de kapitalist in je naar boven?

“Sieraden. Heb ik veel en koop ik graag.”

Dus aan jouw lijf veel goud, zilver en diamanten?

“Nee joh. Je moet denken aan houten sieraden, kraaltjes, dat soort dingen.”

Heb je buiten ROOD nog politieke ambities?

“Och, daar ben ik niet zo mee bezig. Het prettige van de SP vind ik juist, dat de mensen niét constant met hun eigen ambities bezig zijn. Het gaat om de gezamenlijke inzet voor de ideologie.”

LEZEN

RONDE TAFEL

Welke belangen spelen er bij het kappen van regenwoud en de handel in producten uit arme landen? En hoe leg je dat aan kinderen uit? 'Een ronde tafel in het regenwoud', bedoeld voor kinderen tussen pakweg 9 en 13 jaar, laat op een voor kinderen toegankelijke manier zien hoe bij ingewikkelde problemen rondom palmolie een oplossing dichterbij gebracht kan worden. Centraal daarbij staat de zogenaamde 'stakeholderdialoog' tussen belanghebbenden, van regenwoudbewoner tot bankdirecteur. Het boek is geschreven door kinderboekenauteur Rindert Kromhout en hoogleraar Duurzame Landbouw en SP-senator Eric Smaling.

Een ronde tafel in het regenwoud
Rindert Kromhout en Eric Smaling
 Uitgeverij Leopold

HOREN

RED CARPET MASSACRE

Groot werd Duran Duran in de jaren tachtig met 'Girls on film', 'Rio', 'The Reflex' en 'Wild Boys'. Velen weten het nog wel: strakke popsongs, flitsende outfits en verblindende videoclipps. Met hun nieuwste cd 'Red Carpet Massacre' laten Simon Le Bon en de zijnen horen, dat ze het vak nog steeds niet verleerd zijn. Sterker nog: waar de oude Duran Duran-sound nog wel eens verdronk in technische overproductie en mix-tovenarij, biedt het nieuwe geluid ruimte aan de nodige trendy invloeden. Niet geheel toevallig duiken Justin Timberlake en Timbaland ook op op 'Red Carpet Massacre'. Maar de herkenbaarheid is gebleven. De clips (halve speelfilms met mooie meiden) trouwens ook.

Duran Duran
Red Carpet Massacre
 Sony BMG

ZIEN

THIS IS ENGLAND

1983: Shauns vader is gesneuveld in de Falklandoorlog en de 12-jarige leidt met zijn moeder een verdrietig bestaan. Door zijn stoffige kleding geldt hij als een sulletje, hij wordt gepest. Dan ontmoet hij een groepje skinheads: Gadget, de Jamaicaanse Milky en Woody nemen hem op. Shaun heeft de tijd van zijn leven. Totdat oude leider Combo terugkomt uit de bajes, waar hij nogal wat ultrarechtse ideeën heeft gekregen, die hij op de groep projecteert. Woody, Milky en wat anderen stappen op, maar Shaun ziet in Combo een vaderfiguur en sluit zich bij hem aan. Waar dat toe leidt, beschrijft 'This is England' op aangrijpende wijze. De film biedt een waardevol tijdsbeeld van Thatcher's Engeland in 1983, werkloosheid, de Falklands en de opkomst van extreem-rechts in de eens a-politieke skinheadscene.

This is England, binnenkort op dvd

LEZEN

DE SHOCKDOCTRINE - DOOR SOFIE BAKKER

Naomi Klein werd bekend met 'No Logo', waarin ze de werkwijze van multinationals als Nike uit de doeken deed. Op 11 oktober presenteerde ze in Amsterdam de Nederlandse vertaling van haar nieuwste boek: 'De Shockdoctrine: de opkomst van het rampenkapitalisme'. In dit boek laat ze zien hoe de vrije-markteconomie vaak door middel van 'shocktherapie' wordt ingevoerd. Klein wijst op de historische rol van de econoom Milton Friedman, die in zijn werk 'Capitalism and Freedom' vrijheid voor ondernemingen in verband bracht met vrijheid voor mensen. "Het belangrijkste doel bij het schrijven van dit boek is het ontkoppelen van deze begrippen", legde Klein uit tijdens de boekpresentatie. Volgens Friedman zijn blijvende, drastische economische veranderingen alleen te bewerkstelligen in periodes van crisis. Zijn eerste praktijkervaringen met de shocktherapie en crisis deed hij op in Zuid-Amerika, waar in de jaren zestig veel landen succesvol een economische koers voeren die was geïnspireerd op socialistische en Keynesiaanse ideeën. Na gewelddadige militaire staatsgrepen speelden Friedman en zijn geestverwanten en studenten er een belangrijke rol bij de invoering van de vrije markt. Friedman zelf behoorde tot de belangrijkste adviseurs van Pinochet. De meest recente toepassing van de shocktherapie vond plaats in Irak, waar drie soorten shocks te onderscheiden zijn. Eerst de militaire shock van de inval. Daarop volgde de meest ingrijpende economische shock ooit: de uitverkoop van de economie, terwijl het land nog in brand stond. In een poging het verzet te breken, werd bovendien de 'lijfelijke shock' toegepast van onderdrukking, marteling en moord – zoals aan het licht kwam bij het schandaal rond de Abu Ghraibgevangenis. Klein: "Het marktfundamentalisme – de idee dat volledig vrije markten tot een soort utopische samenleving leiden – hoort thuis op de lijst van gevaarlijke ideologieën."

Naomi Klein,
De Shockdoctrine
 Uitgeverij De Geus

St. Ludwig: bedreigd paradijs

FOTO'S EN TEKST: HANS ZWINKELS

De organisatie 'Behoud en herstel van klooster St. Ludwig' organiseert met SP-afdelingen en de Duitse Linke een maandelijkse protestwandeling tegen de illegale sloop van het klooster in het natuurpark De Meinweg (gemeente Roerdalen). Het klooster op de Nederlands-Duitse grens heeft de status van monument. De Maharishi-sekte, eigenaar van het kloostercomplex, mag het niet afbreken en laat het moedwillig verkrotten. Een reusachtig geveldoek moet verhullen dat er gaten in het dak zijn geslagen om het verval te bevorderen. Naast het klooster in verval, is een Walt Disney-achtig meditatiecentrum verzezen. Het vergunningenbeleid van de gemeente Roerdalen roept veel onvrede op. Daardoor zag CDA-wethouder Neijens zich onlangs gedwongen af te treden. Tegenstanders van de sluipende sloop mogen hun borst alvast natmaken: de sekte vordert 25 miljoen euro van hen.

THEO DE BUURTCONGIËRGE

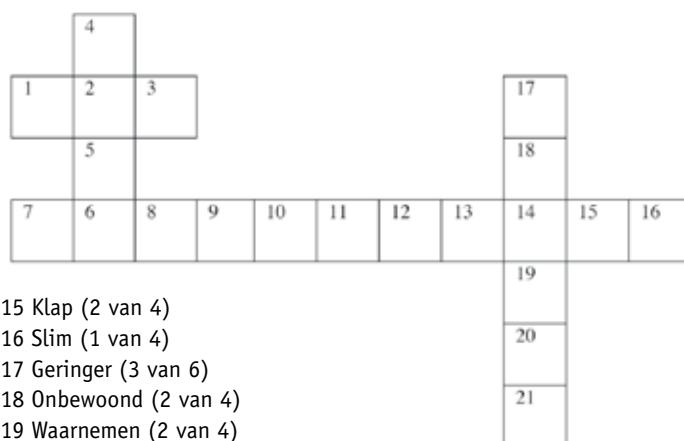

CITATENSLANG

De bedoeling is om de vier woorden (beginnend op 1, 4, 7 en 17), die tezamen een citaat vormen van A. Bloch, in te vullen in het diagram. De Zoektermen verwijzen naar specifieke letters in de woorden van de oplossingen, die u moet zien te achterhalen, en vervolgens in het diagram invullen om het citaat te herleiden.

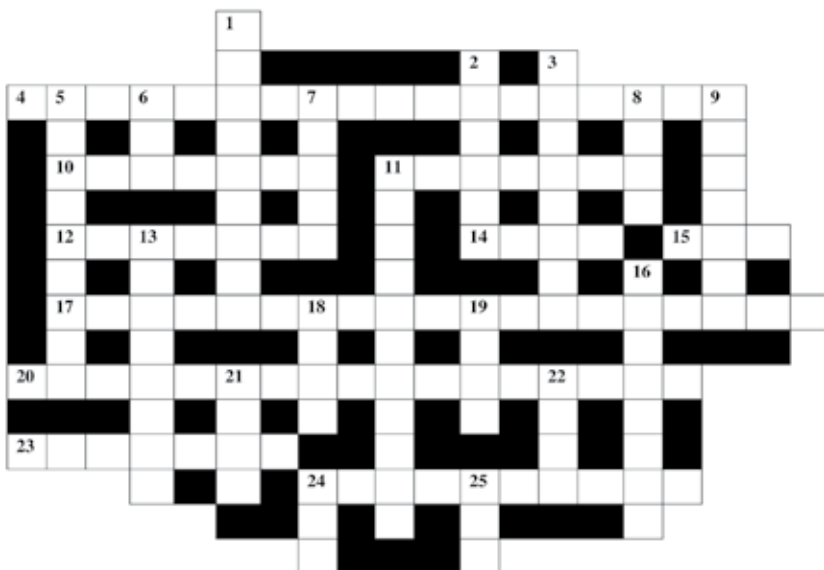
Voorbeeldoplossing van (1): Troep (4 van 7) = rotZooi
U vult de 4de van de 7 letters (de 'Z') in op positie 1 in het diagram.

1 Troep (4 van 7)	8 Portaal (1 van 4)	15 Klap (2 van 4)
2 Ruim voldoende (2 van 4)	9 Watervlakte (2 van 3)	16 Slim (1 van 4)
3 Bijzonder (3 van 3)	10 Venster (1 van 4)	17 Geringer (3 van 6)
4 Niet boven (2 van 5)	11 Snelle Japanse tweewieler (5 van 6)	18 Onbewoond (2 van 4)
5 Winterwortel (2 van 4)	12 Roodblauw (2 van 5)	19 Waarnemen (2 van 4)
6 Omloop (4 van 4)	13 Grijper (3 van 4)	20 Ledemaat (3 van 4)
7 Traag (3 van 4)	14 Lopen (4 van 8)	21 Hemelobject (4 van 4)

©Henry en Lucas, FLW nov 2007

HISTORISCHE KRUISWOORDTEST

©Henry en Lucas, FLW nov 2007

- 14. Het heeal is uitgestrekt (4)
- 15. Jonge dolgedraaide grazer (3)
- 17. Doet een kleuterleidster bij de AH (2,2,9,6)
- 20. Behoudende cipier zit achter de tralies (17)
- 23. (Niet) rakelings langs de gezichtshuid gaan (7)
- 24. Stra(.)t (10)

Verticaal:

- 1. Normaal gesproken geen afwijkende dode (9)
- 2. Is een voor een voetballer geknipte beweging (6)
- 3. Wandelend woordenboek (8)
- 5 Hier worden schoolgaande jongeren tekort gedaan (9)
- 6. De eredienst raakt niet (3)
- 7. Met pek goede sier maken (5)
- 8. Vrachtgeld voor drank (4)
- 9. Meetlat voor een understudy (7)
- 11. 'Nee!' is rond Schiphol niet te horen (11)
- 13. Plechtstatig ondersteund (8)
- 16. Tuinbedjes aanleggen en kortwieken (8)
- 18. Ooit in overeenstemming (4)
- 19. Meneer heeft een flinke wond (4)
- 21. Correcte kleding (4)
- 22. Om een lokvogel mee te schieten (4)
- 24. Kakelende agent (3)
- 25. Vulmiddel voor een kolenbak (3)

Horizontaal:

- 4. Dat zeg ik, een socioloog! (18)
- 10. Zitten hier uitgerangeerde NS'ers? (7)
- 11. De voorfilm is te zien in een vrachtwagen (7)
- 12. Een Limburgs dorp plaveien (7)

De winnaar van de puzzel van oktober is: F. Wolters uit Leek. Ook de naam van de winnaar van september had u nog van ons te goed: Erik Vermeulen, Den Burg

OPLOSSINGEN HISTORISCHE KRUISWOORDTEST OKTOBER Horizontaal 1. Oranje Vrijstaat 8. Dom 9. Tiara 10. Natal 12. Irmgard 13. Scott 14. Maria 16. Ring 17. Kog 18. Inuit 19. Vizier 20. SUN 21. Accra 23. Dorp 27. Truman Doctrine Verticaal 1. OD 2. Anna 3. Vrij Nederland 4. Spaanse griep 5. Aad 6. Tamil Tijgers 7. Ramanantsava 9. Triumviraat 11. Go 15. Rau 17. Klimt 22. CHU 24. Odo 25. Zr (Zirkonium) 26. Oë	OPLOSSINGEN CRYPTOGRAM OKTOBER Horizontaal 4. Tonnenmaker 7. Slak 8. Wagenpark 10. Status 12. Strop 14. Bouwval 16. Mede 17. Raden 19. Griepvirus 20. Bar 21. Geloofsregel Verticaal 1. Straatrover 2. Ons 3. Gezagspositie 5. Meer 6. Kapitaalruimte 9. Kapelmeester 11. Tu 13. Uwe 15. Vergroot 18. Spelen 20. Bal

Stuur uw oplossing, uitsluitend per brief(kaart), vóór 9 november naar de Puzzelredactie van de Tribune, Vijverhofstraat 65, 3032 SC Rotterdam. Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal. Houdt u wel van een spelletje? Ga dan naar www.sp.nl en klik op speelruimte in de linkerkolom.

SP.

